

82. Keskiviikkona 27 päivänä lokakuuta 1999

kello 16.10

Päiväjärjestys

Ilmoituksia

Ensimmäinen käsittely

1) Hallituksen esitys laiksi vaikeavammaisille yrittäjille myönnettävistä veronhuojennuksista annetun lain 3 §:n muuttamisesta 2726

Hallituksen esitys HE 90/1999 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 11/1999 vp

2) Hallituksen esitys laiksi harjoittelukoulukiinteistöjen vaihdosta valtion ja Helsingin kaupungin välillä ,,

Hallituksen esitys HE 94/1999 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 12/1999 vp

3) Hallituksen esitys laiksi merenkulun veronhuojennuksista annetun lain 6 ja 14 §:n muuttamisesta ,,

Hallituksen esitys HE 89/1999 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 13/1999 vp

4) Hallituksen esitys laiksi kiinteistöverolain muuttamisesta 2730

Hallituksen esitys HE 100/1999 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 14/1999 vp

5) Hallituksen esitys laeiksi tuloverolain muuttamisesta, tuloverolain väliaikaisesta muuttamisesta ja tuloverolain 77 §:n muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta 2746

Hallituksen esitys HE 101/1999 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 15/1999 vp

6) Hallituksen esitys laiksi Ahvenanmaan maakuntaa koskevista poikkeuksista arvonnlisävero- ja valmisteverolainsäädäntöön annetun lain muuttamisesta ,,

Hallituksen esitys HE 102/1999 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 16/1999 vp

7) Hallituksen esitys laiksi kestävän metsätalouden rahoituksesta annetun lain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta 2747

Hallituksen esitys HE 122/1999 vp
Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö MmVM 5/1999 vp

8) Hallituksen esitys laiksi eräistä arvopaperi- ja valuuttakaupan sekä selvitysjärjestelmän ehdoista ja laiksi arvo-osuustileistä annetun lain 5 a §:n muuttamisesta 2750

Hallituksen esitys HE 99/1999 vp
Talousvaliokunnan mietintö TaVM 10/1999 vp

Puhetta johtaa toinen varapuhemies Mikkola.

Nimenhuuto

Nimenhuudon sijasta merkitään täysistunnossa läsnä oleviksi ne edustajat, jotka osallistuvat edelliseen täysistuntoon, sekä ed. Siimes.

Täysistunnon kuluessa ilmoittautuu ed. Rantakangas.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Hallituksen esitys laiksi vaikeavammaisille yrittäjille myönnettävistä veronhuojennuksista annetun lain 3 §:n muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys HE 90/1999 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 11/1999 vp

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 11.

Keskustelu:

Ed. A u l a : Arvoisa puhemies! Valtiovarainvaliokunta esittää yksimielisesti hyväksyttäväksi, että vaikeavammaisille yrittäjille myönnettäisiin edelleenkin oikeus arvonnäköverottomuuteen yrittäjätoiminnastaan. Näinhän on tehty jo neljänä peräkkäisenä vuotena erillislain nojalla. Euroopan unionin arvonnäköverolainsäädäntö on sellainen, että se on rajannut tämän mahdollisuuden vain sokeiden harjoittamalle toiminnalle, mutta onneksi Suomessa on vuosittain tätä poikkeusta jatkettu.

Vaikeavammaisten yrittäjien tukeen tulisi kuitenkin hakea pysyviä ratkaisuja. Hallitusohjelmassa on todettu, että vuoden 2001 alusta lukien näitä vaihtoehtoja koetetaan hakea. Kauppa- ja teollisuusministeriön tulisi perustaa myös työryhmä, jossa selvitetäisiin pysyvät järjestelyt vammaisten yrittäjien tukemiseksi lähinnä suoralla tuella ja erilaisilla palveluilla. Toivon, että työryhmä nopeasti asetetaan ja asia saatetaan pysyväksi tolalle. Yrittäjyys on myös monien vammaisten osalta hyvä vaihtoehto.

Tässä yhteydessä voinen myös, arvoisa puhemies, todeta muista arvonnäköveroasioista, että valitettavasti hallitus päätti jättää Suomen EU:n palvelualueen arvonnäköverokeilun ulkopuolelle siitä huolimatta, että valtiovarainvaliokunta ja

myös suuri valiokunta sitä olivat yksimielisesti puoltaneet. Tämä oli sekä työllisyyden että harmaan talouden torjunnan kannalta valitettava päätös.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

2) Hallituksen esitys laiksi harjoittelukoulukiinteistöjen vaihdosta valtion ja Helsingin kaupungin välillä

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys HE 94/1999 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 12/1999 vp

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 12.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

3) Hallituksen esitys laiksi merenkulun veronhuojennuksista annetun lain 6 ja 14 §:n muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys HE 89/1999 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 13/1999 vp

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 13.

Keskustelu:

Ed. A u l a : Arvoisa puhemies! Tässäkin on kyseessä jatkolaki. Valtiovarainvaliokunta esittää yksimielisesti, että myös vuosina 1999 ja 2000 tilatuista aluksista voitaisiin tehdä niin sanottu jäämaksuluokkavähennys. Edellisiin vuosiin verrattuna hallituksen esityksessä oli pieniä muutoksia vähennyksen perusteisiin.

Lain käsittelyn aikana valiokunnassa havaittiin, että valtiovarainministeriön ja liikenneministeriön ja toisaalta valtiovarainministeriön ja merenkulkuelinkeinon välillä on varsin suuria erimielisyyksiä merenkulun tukikokonaisuudes-

ta ja tulevista tarpeista. Erimielisyydet liittyvät myös lakiesityksen perusteluihin, joita varsin poikkeuksellisesti liikenneministeriö ja merenkuluelinkeino kritisoivat epäkorrekteiksi ja epäsoviviksi.

Valiokunta ei kuitenkaan tässä yhteydessä lähtenyt laajemmin puimaan merenkuluelinkeinon kilpailukyyn turvaamista, vaan aiomme puuttua tähän budjettimietinnön yhteydessä. Asiasta on muun muassa liikennevaliokunta jo antanut valiokunnalle lausunnon, jossa puolletaan aika voimakkaasti niitä esityksiä, joita merenkuluelinkeino, niin työntekijät kuin työnantajatkin, kokonaisuutena on tehnyt ajatuksena turvata merenkuluelinkeinon kilpailukyky Suomessa. Myös hallitusohjelmassa on luvattu, että hallitus laatii kansallinen merenkulun ja huoltovarmuuden turvaamiseksi Suomen kauppalavaston kilpailuedellytyksiä parantavan ohjelman.

Ed. S a a r i n e n : Arvoisa herra puhemies! On ilo huomata, että voin olla valtiovarainvaliokunnan puheenjohtajan ed. Aulan kanssa täysin samaa mieltä liittyen siihen, että merenkulun toimintaedellytykset on Suomessa turvattava.

Korostan myös sitä, että myös valtiovarainvaliokunnan verojaostossa todettiin, että aihetta olisi paljon enempiäkin, mutta tässä yhteydessä ei saavuteta niitä tuloksia, joita kuitenkin toivomme saavutettavan eri yhteyksissä. Kuten puheenjohtaja ed. Aula totesi, valtiovarainvaliokunta tulee varmaan budjettimietinnössään linjaamaan ja käsittelemään näitä asioita huomattavasti merellisemmin ja syvällisemmin.

Ed. J a n s s o n : Arvoisa puhemies! Aivan oikein minäkin panin merkille, että valtiovarainvaliokunnan mietintöön on kirjattu juuri tuo mielenkiintoinen kappale, joka on tässä sinänsä ristiiriidattomassa asiassa vähäpätöinen. Ei tällä Suomen merenkulkua pelasteta, siitä olemme varmasti kaikki yhtä mieltä. Valiokunta toteaa, että valiokunnalla on mahdollisuus tarkastella merenkuluelinkeinoa kokonaisuudessaan vuoden 2000 talousarvioesityksen käsittelyn yhteydessä eli tämän syksyn aikana. Se on sinänsä erittäin tervetullut signaali ja myös linjassa siihen, mistä elinkeinon työmarkkinaosapuolet ovat sopineet. Kolme työnantajatahoa, kolme työntekijäliittoa ja vielä sen lisäksi TT ja SAK ovat lausuneet aika vakavastikin merenkulun tilanteesta tässä maassa. Lyhyesti sanon vain, että kaikki me, jotka olimme mukana hallitusneuvotteluissa, muis-

tamme varmasti, miten tästäkin keskusteltiin. Tulihan hallitusohjelmaan sitoumus juuri sellaiseen, mistä valtiovarainvaliokunnan puheenjohtaja ed. Aula sanoi, eli suunnitellaan tai jopa ohjelmaan, jolla kansallinen merenkulku ja huoltovarmuus turvataan ja myöskin kauppalavaston kilpailuedellytyksiä parannetaan.

Valitettavasti liikenneministeriössä, kun tätä valmisteltiin alkukesällä tänä vuonna, se kaatui talouspoliittisessa ministerivaliokunnassa kesäkuussa. Ongelmat ovat ihan ilmiselvät. Myöskin keinot niiden korjaamiseksi ovat ilmiselvät myöskin minusta. Suomi on EU:n jäsenmaana ollut mukana hyväksymässä keväällä 97 suuntaaviivat, joilla eurooppalainen merenkulku pärjäisi maailmantaloudessa. Ne ovat jo voimassa eräissä EU:n jäsenmaissa mutta jostain syystä eivät vielä meillä. Olisi harmi, jos eduskunnan täytyy odottaa, kunnes viimeinen laiva on lähtenyt, ennen kuin huomataan, ettei näin voi jatkua. Sen takia juuri tämä lyhyt mutta ytimekäs maininta valiokunnan mietinnössä on, kuten sanoin, erittäin tervetullut.

Kaksi asiaa on nyt päällimmäisenä. Toinen on elinkeinon verottaminen ja toinen on työvoimakustannusten alentaminen. Siihen on keinot. Siihen on jopa sanoisinko valmis lainsäädäntö, eli rinnakkaisrekisterilaki on voimassa. Siihen tarvittaisiin teknisesti pienet, mutta noin 80 miljoonaa vuodessa maksavat korjaukset. Sinänsä pieni summa sekin, jos otetaan huomioon, että Suomen merenkulun tuotto vuosittain jo ylittää 7 miljardia markkaa.

Toinen on verotuspuoli. Useissa EU:n jäsenmaissa ja kilpailijamaissa on jo siirretty tonnistoverotukseen. Niin pitäisi meidänkin tehdä aika ripeästikin. Minä yhdyin myöskin siihen, että eduskunnan liikennevaliokunnan budjettilausunto osui näihin päällimmäisiin kohtiin juuri siinä, että eduskunta korjaa rinnakkaisrekisterilain vielä tämän syksyn aikana valtiovarainvaliokunnan mietinnön mukaisesti ja hallitus valmistelee siirtymistä tonnistoverotukseen. Näillä suurin piirtein voitaisiin turvata suomalaisen merenkulun kilpailukyky ja myöskin jatkaa merenkulkua Suomen lipun alla, mikä on — ja tähän lopetan — ainoa mahdollisuus, jolla valtionvelkaa voimme maksaa takaisin. Sonera sinänsä, mistä keskusteltiin eilen, on totta kai hyödyllinen keino, mutta tällainen yksinkertainen taloudellinen totuus on se, että ainoastaan ulkomailta saaduilla tuloilla me pystymme ja tulevat sukupolvet pystyvät maksamaan valtionvelan takaisin.

Ed. Kuosmanen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ed. Janssonille vastaisin, että asia on hyvä. Näin täytyisi menetellä tämän asian suhteen. Mutta meidän täytyisi muistaa, että tukipolitiikkaa pitäisi laajentaa rekkaliikennepuolelle siinä mielessä, että olisivat samanarvoisessa asemassa ne rekkayrittäjät, jotka harjoittavat ulkomaan toimintoja. Niitähän ei tueta millään tavalla. Meidän täytyy muistaa, että kauppalaivastonhan tänä päivänä omistavat suuryritykset ja vakuutusyhtiöt. Toivoisin, että kansanedustajat kiinnittäisivät huomiota siihen, voitaisiinko juuri ulkomaan rekkaliikenteelle antaa saman tyyppisiä suoria tukia.

Edellisellä kaudellahan liikenneministeriö esitti 181 miljoonaa markkaa rahaa tukitoimenpiteisiin kauppalaivastolle, mutta talouspoliittinen ministerivaliokunta ei sitä hyväksynyt.

Ed. Pulliainen: Arvoisa puhemies! Muutama näkökohta keskusteluun. Ensinnäkin ed. Kuosmaselle: Kysymys on kuitenkin aika tavalla erilaisesta asiasta, kaupparenkulusta suhteessa rekkaliikenteeseen ja kuljetuselinkeinoon. Kumpikin ovat toki äärimmäisen tärkeitä, mutta ratkaiseva ero kansallisen tarkastelun kannalta on se, että kun me lähdemme siitä, että meillä tulee olla huoltovarmuus kaikissa olosuhteissa, ja kun me olemme Euroopan unionin puitteissaakin saarivaltio, saarivaltiota täytyy olla oma kauppalaivasto, oman lipun alla purjehtiva kauppalaivasto, joka on kriisitilanteessa meidän valvonnassamme. Jos koko kauppalaivastokanta ulosliputetaan, silloin tietysti puhevalta häipyä aika paljon pois. Alukset purjehtivat niitten lippujen alla ja niitten komennossa, joiden alla silloin ollaan.

Mutta mikä koskee rekkaliikennettä, niin meillä on aina rekoja, jotka ovat maahan sidottuja, niin paljon rajojen sisäpuolella, että tarpeellinen liikenne ja kuljetukset voidaan hoitaa. Tässä on minusta se perustavaa laatua oleva ero, jonka pohjalta täytyy pitää huoli siitä, että meillä kohtuullinen määrä kauppalaivastoa on oman lipun alla. Tällä pohjalla liikennevaliokunta on antanut oman lausuntonsa valtiovarainvaliokunnalle, mihin valtiovarainvaliokunnan arvoisa puheenjohtaja puheenvuorossaan kiinnitti huomiota.

Meillä on äärimmäisen tarkkaan selvillä se, mitkä ovat liikkuvat osat ja mikä on se konstellatio, johon tukipolitiikkaa tarvitsemme. Tässä ei ole mitään epäselvää. Tiedämme fiskaalisesti, kuinka monesta miljoonasta suurin piirtein vuo-

sitasolla on kysymys. Haarukka on jossakin 100 ja 200 miljoonan markan välissä, ja ne liikkuvat osat ovat suurin piirtein ne, mitkä edellinen puhuja, ed. Jansson, äsken totesi.

Yksi rakenteellinen tekijä on tonnistoverojärjestelmään siirtyminen. Siihenhän on jo siirtynyt valtaosa EU-valtioista. Vain muutama on ulkopuolella. Tonnistoveroratkaisut vain poikkeavat toisistaan. Minusta oikea tapa lähestyä tonnistoveroasiaa on se, että selvitetään valtiokohteisesti EU:n puitteissa adoptoidut tonnistoveromallit ja katsotaan, jos hyväksi nähdään, mikä niistä on parhaiten Suomen olosuhteisiin sopiva.

Edelleen toisena on työnantajamaksujen paltusjärjestelmä tasapainottaen työvoimakustannuksia suhteessa halpatyövoiman käyttöön. Siinä on hyvin selvä liikkuma-alue, jossa on erilaisia ratkaisuja.

Kolmas liikkuma-alue on se, että meillä suomalaiset yritykset käyttävät hyvin monenlaisia aluksia liikenteessä. Osa aluksista pitää hinata, kun eivät selviä jääolosuhteissa. Erikoisesti Pohjanlahdella asian laita on näin. Kysymys on siitä, että kun meillä itsellämme on rahtialuksia, jotka ovat sellaisessa jäämaksuluokassa, että ne selviytyvät pääsääntöisesti itse ja kuitenkin maksavat yhtä lailla väylämaksuja kuin kevyen luokan alukset, silloin voitaisiin tietysti ajatella sillä tavalla, että jos jokin suomalainen rahtiyrittäjä on hankkinut sellaisen jäävahvisteisen kaluston, että se pystyy kulkemaan vaikeissakin jääolosuhteissa ilman hinausta, se saisi helpotuksen väylämaksuihin, tai toisena vaihtoehtona, että toisilta peritään hinausmaksua. Siinähän on kaksi liikkuvaa osaa, joissa on monta vaihtoehtoa, mikä katsotaan hyväksi.

Tällä hetkellä arkipäivän realismi on se, että suuret rahdin vastaanottajat pelaavat tässä aika-moista peliä eli toisin sanoen suomalaisia yhtiöitä kuritetaan sillä, että hinattavilla aluksilla vedetään rahtihintoja alaspäin eli kilpailutetaan ne melkein kuoliaiksi. Tässä on tietysti eräällä tavalla jotkin perusteet suhteessa maantieliikenteeseen ja sillä tavalla, eli aurasmaksuja ei peritä, jos rekkaliikennettä harrastetaan jnp. Tämähän se peruste sillä puolella on. Mutta toisaalta myös itse merenkulun puitteissa tässä on kysymys eräänlaisesta kovasta pelistä, ja siihen pitää pystyä kylmän viileästi suhtautumaan. Erikoisesti valtionyhtiöt ovat tässä ansioituneet omalla tavallaan, niille tyypillisellä tavalla.

Yksi asia on se, että jos nämä firmat ovat valmiita ostamaan uutta kalustoa, siihen annet-

taisiin investointitukea ja sillä tavalla pystyttäisiin takaamaan pitkällä aikavälillä, että meillä oman lipun alla on kohtuullinen, parhaassa luokassa oleva, jäävahvisteinen rahtialuskanta. Se on ihan perustavaa laatua oleva kysymys, ja se pitäisi jatkossa turvata.

Arvoisa puhemies! Näistä on kysymys, ja suurella hartaudella ja kiinnostuksella jäämme odottamaan, minkälaisen vasteen valtiovarainvaliokunta budjettimietinnössään liikennevaliokunnalle näissä asioissa antaa.

Ed. Kantalainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Oli todella miellyttävä kuunnella liikennevaliokunnan puheenjohtajan hyvä, tiivis yhteenveto asiasta. Todellakin kokonaistukipaketti on siinä mielessä tärkeä, että se on pariin otteeseen meillä hylätty, mutta ensimmäistä kertaa olemme tilanteessa, jossa merenkulkualan järjestöt ja toimijat ovat löytäneet yhteisen kokonaisuuden, mitä esitetään, eli tonnistoveron, soutu-palautuksen ja hinausmaksukysymykset. Tältä osin täytyy toivoa, että budjetin yhteydessä löytyisi rohkeutta varmistaa se, että ulosliputusta ei tapahtuisi.

Varsinaisesta asiasta, mikä on menossa: Mikäli oikein asiantuntijakuuntelua muistan, on syntymässä yksi kiinalaisvalmisteen alue, joka tänne on tulossa, niin ettei tämä panos kovin merkittävä ole, mutta hyvä, että edes tämäkin huomioidaan.

Haluaisin vielä todeta kuljetusalan problemaatiikasta, että kyllä maantiekuljetuskalustomme ulosliputtaminen on selkeästi tiivistynyt. Se on varmasti jatkossa ongelma. Meillä ovat sillä puolella polttoaineiden hinnat nousseet noin 60 prosenttia ja ulosliputusta on tapahtunut; yli 200 konkurssia tänä vuonna. Tältä osin tekisi kyllä mieli muistuttaa siitä, että varmistetaan, että myös suomalainen maantiekuljetus voisi olla hengissä ja toimia. Kyllä tähän asiaan todella toivoisi myös kiinnitettävän huomiota.

Ed. Kuosmanen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Missään vaiheessa en ole vastustanut Suomen kauppalaivaston tukemista, päinvastoin. Talusvaliokunnan jäsenenä olin tutustumassa vuosi sitten kauppalaivastoon satamassa, ja meille esiteltiin kaikki ne toimenpiteet, millä perusteilla kauppalaivasto Suomessa toimii, ja se on hyvä asia.

Ed. Pulliainen käytti hyvin ansiokkaan ja hyvän puheenvuoron. Olen hänen kanssaan samaa mieltä suurin piirtein hänen sanomastaan, mutta

kuitenkin meidän täytyy muistaa, että laivasto on tavallaan lauttayhteys täältä Suomesta Eurooppaan. Kuitenkin kuljetusyrittäjä tuo sen kontin, pistetään laivaan, ja sitten määräsata-massa taas kuljetusyrittäjä ottaa ja vie sen kohteeseen. Eli tämä tuotantoketju tässä on, ja minä toivoisin, että ulkomaan rekkaliikennettä harjoittavat kuljetusyrittäjät saisivat vastaavanlaisen tuen lähinnä sosiaaliturvamaksuista ja näistä valtion tukemana.

Ed. Jansson (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Pulliainen peräänkuulutti selvitystä siitä, miten muut EU-maat ovat toimineet. Sinänsä se on ihan hyvä esitys. Minulla oli vähän samanlainen, mutta terävämpi idea omasa puheenvuorossani.

Siitä voisin kertoa, että EU:n jäsenmaista Saksa siirtyi tonnistoverotukseen 1.1.1999 kansainvälisessä liikenteessä olevien alusten osalta. Alankomaissa otettiin käyttöön jo 1.1.1996 tonnistovero normaalin yritysverotuksen vaihtoehtoksi. Tanskassa ja Isossa-Britanniassa ollaan valmistelemaan vastaavanlaista uudistusta, ja niissä maissa ilmeisesti uudistus astuu voimaan 1.1.2000. Vielä tämän lisäksi, jos otetaan sellainen kilpailijamaa kuin Norja huomioon, voin mainita, että Norja jo siirtyi tonnistoveroon 1.6.1996. Eli tämä on syy siihen, miksi minä ehdotin, että ei ainoastaan selvitetäisi vaan eduskunta vaatii — pyytää, lausuu, tilaa, miten vain — hallitukselta tonnistoverotukseen siirtymiseen.

Ed. Pulliainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Janssonille sanon ensinnäkin, että passaa kyllä edellyttää siinä valtiovarainvaliokunnan mietinnössä. Mutta minä toivoisin, että valittaisiin sellainen tonnistoveromalli, joka on yleisimmin käytössä siihen hetkeen mennessä Euroopan unionin puitteissa, ettei sitten kävisi niin, että sillä vedätetään. Sitä minä tarkoitin. Eli se olisi kuin reilu peli. Eli se on se yleisin malli, ja sitten toimitaan sen mukaisesti: ainakin siltä osalta oltaisiin samalla viivalla. Erikoisesti kiinnitän huomiota Benelux-maihin ja Saksaan, joissa on näitä EU-rekistereitä nyt, näitä halpatyövoimarekistereitä, mikä on aika tärkeä asiassa tässä.

Ed. Kantalaiselle. Minä olen rekkaliikenteen ulosliputtamisesta havainnoinut ihan samaa. Siinä on siirretty kaakkoisen rajan taakse näitä autokantoja 100—200 rekka-auton erissä, ja se on tietysti erittäin valitettavaa, ja siitä huolimatta

meillä on ylikapasiteettia Suomessa ja se on joh-
tanut parinsadan konkurssin tilanteeseen.

Mielestäni tässä täytyy jotakin radikaalia teh-
dä, mutta tekemisen kiireellisyysjärjestys on se,
vaikka sopii yhtä aikaa, että ainakin nyt tämä
merenkulun ratkaisu saadaan ja heti perään etsi-
tään ratkaisu rekkaliikenteeseen niin, että se säi-
lyy Suomessa järkevällä tavalla, mutta ei myös-
kään niin, että on valtava ylikapasiteetti, joka
tällä hetkellä on. Kaikki syö kaiken pois, niin että
tilanne on tavallaan kestämaton.

Ed. K a n g a s : Arvoisa puhemies! Ed. Kuos-
manen oli aivan oikeassa, että logistiikkaketju
lähtee yrityksistä tuotteen loppukäyttäjille. Siinä
on rekkamiestä ja laivaa ja junaa välissä.

Rekkaliikenne on Suomessa suurissa vaikeuk-
sissa. Mielestäni pitäisi kiireesti sinne apua tuo-
da. Rekkaurakoitsijat taikka -yrittäjät ovat ol-
leet näitä yhden ja kahden miehen yrityksiä. He
eivät kestä odottaa paljon. He ovat nurise, ja
siellä on erittäin traagisia kohtaloita ihmisillä
vekselivetoisine autoineen. Eli sinne pitää tukea
saada kyllä pikimmiten. Niin kuin täällä on pu-
huttu, liputetaan ulkomaille. Se on tosiasia, ja
hyvin kyseenalaisin konstein vielä suuret rekka-
firmat näin tekevät.

Tähän liittyy myös se, että pitäisi saada kulje-
tustukea yrittäjille, jotka nyt touhuavat ja yrittä-
vät Pohjois- ja Itä-Suomessa ja Keski-Suomessa-
kin. Valitettavasti budjetista poistettiin kuljetus-
tuki. Mielestäni pitäisi ottaa Ruotsista mallia.
Vaikka Ruotsi on paljon lähempänä EU-mark-
kinoita, siellä satoja miljoonia laitetaan kuljetus-
tukeen. Suomen pitäisi ottaa sieltä mallia.

Olen toki myös sitä mieltä, että Suomessa tulee
olla omaa tonnistoa merenkulussa.

Ed. E. L a h t e l a : Arvoisa herra puhemies!
Yleensä näistä kaista tuista pitäisi pyrkiä pois.
Mutta kun tiedetään, missä tilanteessa eletään,
niin niillä on oma sijansa ja paikkansa. Mietin-
nössä olevat asiat koskien merenkulkua ovat pe-
rusteltuja. Toivon mukaan päästään näiltä osin
ainakin toivottuun tulokseen, jotta Suomessa
oma kauppalaivasto tulisi säilymään. Sinällään
myönteisenä asiana voi todeta, että tässä on täh-
dennetty sitä, että tämä huojennuspuoli tapah-
tuisi sillä tavalla, jotta uudet laivat otettaisiin
Euroopan unionin alueelta, että pyritään tuke-
maan sitäkin. Vielä parempi olisi, kun voitaisiin
tukea suomalaisia telakoita näiden uusien laivo-
jen osalta.

Itse asiassa pyysin puheenvuoron rekkaliiken-

teen osalta. Siinä on semmoinen hyvin omi-
tuinen tilanne sinällään itärajalla ainakin, jotta
tällä hetkellä hyvin moni yrittäjä on iskenyt hans-
kat tiskiini ja joutunut luopumaan kalustostaan,
ja se johtuu ihan yksinomaan siitä, jotta Venäjän
puolelta myydään niin halvalla kalustuksia ja
siellä kalusto paranee yhä enemmän. Eli suoma-
lainen toimintakykyinen ja hyvä kalusto näkö-
jään siirtyy Venäjän puolelle. Suomalaiset isän-
nät ja rengit eivät pysty saamaan työpalkkoja
minkään vertaa, kun venäläiset ajavat.

Sen takia tässä kyllä odottaisi, mitä konstia
unionin puitteissa on suojata myös kuljetuspuol-
ta EU-rajalla. En tiedä, onko meillä aseita siihen,
koska puhutaan aina vapaasta kilpailusta, mutta
EU:n piti käsitykseni mukaan olla semmoinen
yhteisö, jossa pyritään kolmansia maita vastaan
suojautumaan. En tiedä, mikä konsti rekkalii-
kenteen osalta tähän riittäisi.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julis-
tetaan päättyneeksi.

4) Hallituksen esitys laiksi kiinteistöverolain muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely

Hallituksen esitys HE 100/1999 vp

Valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 14/
1999 vp

Toinen varapuhemies: Käsittelyn
pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö
n:o 14.

Keskustelu:

Ed. A u l a : Arvoisa puhemies! Muutama
sana valtiovarainvaliokunnan mietinnön esitte-
lyksi. Tähän hallituksen esitykseenhan liittyy
kaksi erillistä asiaa.

Ensimmäinen niistä oli kiinteistöverotuksen
vähimmäisveroprosenttien korottaminen sillä
tavalla, että ne tulevat voimaan jo ensi vuonna,
mikä tarkoittaa sitä, että kuntien on ollut ilmoit-
tettava omat uudet kiinteistöveroprosenttinsa
verohallitukselle tämän kuun 17 päivään men-
nessä. Eli asialla on varsin kiire, koska monet
valtuustot ovat juuri näinä päivinä pitämässä tai
pitäneet kokouksiaan. Jos jokin kunta on päättä-
nyt alemman kiinteistöveroprosentin kuin uudet
korotetut alarajat ovat, se tarkoittaa sitä, että

tämän kunnan osalta verohallitus tulee sovelta-
maan automaattisesti uutta korotettua verokan-
taa. Vähimmäisveroprosenttien nostamisen tar-
koituksenahan on ollut kerätä rahaa kunnille, ja
se liittyy hallitusohjelmassa tehtyihin kuntien ra-
hoituspohjan vahvistamisasioihin.

Tältä osin valiokunnan enemmistö puolsi hal-
lituksen esityksen hyväksymistä, mutta mietin-
töön liittyy myös keskustan ja kristillisen liiton
edustajien vastalause. He eivät hyväksy vähim-
mäisveroprosenttien korottamista vedoten ensisi-
jaisesti kunnalliseen itsehallintoon ja toiseksi sii-
hen, että tämä lakiesitys on tullut eduskuntaan
pahasti myöhässä, jolloin eräät kunnat voivat
joutua aika hankalaan tilanteeseen. Valtiova-
rainvaliokunta viime vuonna käsitellessään hal-
lituksen vastaavaa esitystä ei hyväksynyt halli-
tuksen esitystä kiinteistöveron alarajan korotta-
misesta. Katsomme silloin, ettei ole tarkoituk-
senmukaista lailla pakottaa niitä kuntia korot-
tamaan kiinteistöveroprosenttia, jotka ovat tä-
hän asti halunneet käyttää alempia prosentteja.
Nyt siis tässä yhteydessä valiokunta on omaa
kantaansa muuttanut, ja tämä vastalause vetoaa
valiokunnan viime vuonna hyväksymään kan-
taan.

Toinen asia tässä esityksessä on se, että kunta
voisi määrätä erikseen rakentamattomalle ra-
kennuspaikalle 1—3 prosentin suuruisen lisä-
kiinteistöveron. Tämän tavoitteena on rakennus-
paikkojen tehokas käyttö ja se, että kunnallistek-
niikka ei niin sanotusti makaa tyhjän panttina.
Tältä osin lakiesitys on valiokunnassa hyväksyt-
ty yksimielisesti, tosin pienin selvennyksin suh-
teessa hallituksen esitykseen.

On todettava, että korotetun kiinteistövero-
prosentin määrittely tulee olemaan hallinnolli-
sesti varsin monimutkaista, ja lakiesityksessä esi-
tetään verohallitukselle velvoite siitä, että sen
tulisi tätä asiaa valmistella tulevaan syksyyn
mennessä, jotta kunnat voisivat sujuvasti näitä
päätöksiä tehdä.

Tässä kohtaa valiokunta esittää hieman kyy-
nisen huomion, koska viime vuonna valiokun-
nassa hyväksyessämme niin sanotuille yleishyö-
dyllisille yhteisöille mahdollisuuden alennettuun
tai jopa nollan kiinteistöveroprosenttiin annoim-
me myöskin verohallitukselle tehtäväksi antaa
asiasta kirjallista ohjeistusta. Näin ei kuitenkaan
ole tapahtunut, vaan nyt yleishyödyllisten yhtei-
söjen kiinteistöveroprosenttien määrittelyn osalta
kuntasektorilla näyttää vallitsevan aikamoinen
epäselvyys siitä, miten säännöstä eduskun-
nan tahdon mukaisesti tulisi tulkita, joten on

erittäin tärkeätä, että tämän uuden asian osalta ei
jouduta samanlaiseen tilanteeseen.

Siitä syystä valiokunta on esittänyt varsin sel-
keän lausuman, jossa ehdotamme seuraavaa:
”Eduskunta edellyttää valtiovarainministeriön
heti selvittävän, miten ja miksi on päässyt synty-
mään edellisen kiinteistöverolain muutoksen
käyttöön otossa tällä hetkellä vallitseva täysin
eduskunnan ilmaiseman tahdon vastainen tilan-
ne sekä ryhtyvän kaikkiin sen selvittämiseksi tar-
vittaviin toimenpiteisiin. Lisäksi eduskunta edel-
lyttää valtiovarainministeriön huolehtivan teh-
okkaasti siitä, ettei nyt käsiteltävän kiinteistö-
verolain muutoksen, joka sisältää edellä tarkoi-
tetun lainmuutoksen kanssa täysin samanlaisen
porrastetun voimaantulon, suhteen käytännössä
synny lainsäätäjän selvästi ilmaiseman tahdon
vastaista tilannetta.”

Yleishyödyllisen yhteisön veroprosentin koh-
dallahan ovat kysymyksessä seurojen talot, työ-
väentalot, uskonnollisten yhdistysten talot jne. ja
näissä on tullut sekava tilanne, joka voi johtaa
siihen, että kunnat eivät uskalla lainkaan myön-
tää vapautuksia yleishyödyllisille yhteisöille oh-
jeistuksen puutteellisuuden vuoksi.

Lähetekeskustelussa tuli myös esille kysy-
myksiä, onko tässä laissa perustuslaillisesti joi-
takin ongelmia, koska tässä tietysti mennään
kunnallisen itsehallinnon alueelle. Tavallaan
eduskunta nyt muutamien kuntien osalta pakol-
la korottaa kiinteistöveroprosentteja. Tästä
otimme yhden lausunnon professori Mikael Hi-
déniltä ja näytti siltä, että tässä ei ole aihetta
perustuslakivaliokunnan lausuntoihin tai muu-
hun vastaavaan, mikä olisi ollut tietenkin seu-
rauksena, mikäli tällaisia näkökohtia olisi
tässä laissa ollut.

Arvoisa puhemies! Minun henkilökohtaista
kantaani vastaa tämä keskustan ja kristillisen
liiton vastalause siitä, että valiokunta pysyisi vii-
me vuonna hyväksymällään kannalla siitä, että
kunnille annetaan mahdollisimman laaja liikku-
mavara kiinteistöveroprosenttien määrittelyssä,
koska asutusrakenteet ovat hyvin erilaiset ja
kuntien strategiat veropohjan ja verotulojensa
keräämisessä erilaiset, eikä tätä ole syytä edus-
kunnan jatkossakaan rajata.

Ed. K a l l i s : Arvoisa herra puhemies! Valio-
kunnan puheenjohtajan, ed. Aulan esittelypu-
heenvuoro oli varsin valaiseva, kattava ja infor-
matiivinen. Mutta muutama kysymykseen ha-
luan kuitenkin jotain lisätä, ennen kaikkea sii-
hen, mikä koskee kiinteistöveron alarajaa ja sen

korottamista. Aivan kuten valiokunnan puheenjohtaja totesi, noin vuosi sitten eduskunta kunnioitti kunnallista itsehallintoa hylkäämällä silloisen hallituksen esityksen alarajojen korottamisesta ja teki sen vielä yksimielisesti. Kun tämä on kytketty budjettiin, jossa hallitus antaa kunnille mahdollisuuden lisätä tuloja noin 1,1 miljardilla markalla, niin korotettu alaraja merkitsee, mikäli kaikki kunnat nostavat veron tähän korotettuun alarajaan, noin 95:tä miljoonaa markkaa. 95 miljoonaa markkaa 1,1 miljardista on alle 10 prosenttia, ja ottaen huomioon, että kunnilla on kuitenkin mahdollisuus ilman tätä muutosesitystä korottaa veron, vaikka me emme korottaisi, kunnat eivät varmastikaan kovin monta kymmentä miljoonaa menetä.

Herää kysymys, kannattaako itsehallinnon periaatetta loukata 10 tai 20 miljoonan markan takia ottaen huomioon, että vuosi sitten silloinen eduskunta oli ehdottomasti sitä mieltä, että kuntien täytyy itse saada päättää tästä.

Ed. Saarinen: Arvoisa herra puhemies! Täällä ovat hyvin perusteellisesti ja asiantuntevasti puhuneet sekä valtiovarainvaliokunnan puheenjohtaja ed. Aula että verojaoston jäsen, ed. Kallis. Mielelläni yhtyisin heidän puheenvuoroihinsa, mutta täytyy lainata erään iskelmän sanoja: "Mutta kun ei se käy, kun ei se kerta kaikkiaan käy."

Kiinteistöveron tuotoksi on arvioitu noin 3,2 miljardia markkaa ja niin sanotun kuntapaketin arvoksi ja hinnaksi aivan, kuten ed. Kallis äsken totesi, luokkaa 1,1 miljardia markkaa. Nyt kipupiste, johon tämän aamun pohdinnat kulminoituivat, koskee kiinteistöveron alarajan korottamista.

Nyt olemme säätämässä lainsäädäntöä, jolla lain voimalla pakotamme noin 200 kuntaa, halusivatpa tai eivät, korottamaan kiinteistöverojensa alarajaa. Tämän teemme tietoisina siitä, että maksimissaan noin 100 miljoonaa markkaa kertyy tuloja.

Voimme vain arvailla, minkä verran, jos alaraja olisi jäänyt entiselleen, kunnat olisivat vapaaehtoisesti käyttäneet tätä mahdollisuuttaan. Se on jotakin nollan ja sadan miljoonan markan väliltä.

Kunnallisen itsehallinnon näkökulmasta olisi ilman muuta perusteltua ja viisasta pitäytyä entisellä alarajalla, uskoa ja luottaa siihen, että kunnat itse tuntevat asiansa ja taloudellisen tilanteensa niin hyvin, että osaavat tällaisen asian itse ratkaista, etenkin kun koko Euroopassa on val-

lalla hallintoperiaate, joka lähtee läheisyysperiaatteesta.

Näin ei valitettavasti kuitenkaan nyt pääse käymään. Niin kuin tiedetään, tästä valtiovarainvaliokunta joutui äänestämään. Hallituspuolueiden sisällä ei löytynyt sellaista konsensusta, joka löytyi kesäkuussa 98, siis suhteellisen vähän aikaa sitten, kun oltiin saman asian äärellä. Tuolloin eduskunta kunnioitti siinä määrin kunnallista itsehallintoa, että jätti asian kunnallisten päättäjien tehtäväksi ja heidän varaansa. Tänään henki oli toisenlainen ja sen vuoksi joudun toteamaan, että ei hallitusta tähän asiaan kaadeta. Täytyy vain sitten hallituksen puolesta tässä kamppailla. Vaikea on löytää sille kovin hyviä perusteluja, koska verotuototkin ovat suhteellisen vähäisiä, joten näillä ei kukaan eikä mikään kunta varmaan taskujaan myöskään paikkaa.

Mutta tähän mietintöön liittyy toinen tärkeä seikka, jota minäkin haluan tässä ääneen pohdiskella, vaikka se pykälä ei varsinaisesti ollut tässä yhteydessä auki. Se liittyy yleishyödyllisten yhteisöjen kiinteistövero-kohteluun. Teimme mielestämme hyvän lain ja hyvän mietinnön ja annoimme vielä verohallinnolle sen pyynnöstä reilun vuoden valmistelu-aikaa, jotta tämä asia, joka liittyy yleishyödyllisten yhteisöjen kiinteistövero-kohteluun, saataisiin eduskunnan haluamalla tavalla päiväjärjestykseen.

Tällä hetkelläkin kiinteistöverosta voivat rakennusten osalta saada vapautuksen työväenyhdistykset, nuorisoseurat ja maamiessseurat suoraan omistamiensa kiinteistöjen rakennusten osalta, ei maapohjan osalta. Nyt oli tarkoitus, että muutkin yleishyödylliset yhteisöt pääsisivät tähän asemaan ehdolla, että omistavat suoraan kiinteistön ja kiinteistö on yleishyödyllisessä käytössä. Tällöin verovapaus voisi koskea sekä rakennusta että maapohjaa ehdolla, että kunnanvaltuusto on päättänyt alemman kiinteistöveroprosentin. Se kiinteistöveroprosentti voi olla myös nolla; puhutaan nollaluokasta.

Tämän syksyn aikana verohallinto on kuitenkin toiminut varsin erikoisella tavalla ohjeistaessaan kuntia. Verohallinto on lähtenyt tulkitsemaan tulo- ja varallisuusverolain pykäläiä 20, 21 ja 22 sillä tavalla, että yleishyödyllisten yhteisöjen asema, siis niiden järjestöjen, jotka nykyisin mukaankin voivat saada verosta vapautuksen rakennuksen osalta, huononee tässä yhteydessä. Eihän näin eduskunta ole missään vaiheessa tarkoittanut. Nimenomaan oli tarkoitus parantaa yleishyödyllisten yhteisöjen asemaa eikä huo-

nontaa, ja nyt on käymässä sillä tavalla, että kun verottaja on laajentanut yleishyödyllisten yhteisöjen tulkintaansa erittäin väljäksi koskemaan evankelisluterilaista seurakuntaa, mahdollisesti jossain yhteydessä on jopa kuntainyhtymiä väläytely, niin tästä on käytännössä seurannut, että kunnallisvaltuustoissa on säpsähdetty ja hätkähdetty sitä, että nyt kunta on menettämässä merkittävän määrän kiinteistöverotulojaan, jos se tällaisen nollaluokan päättää. Kunnallisvaltuustothan päättävät vain nollaluokasta ja verottaja määrittelee verovelvollisen yleishyödyllisyyden, täyttääkö tämä kriteerit vai ei.

Nyt näyttää kentältä ja kunnista tulleen tiedon mukaan siltä, että nollaluokkapäätöksiä ei synny juuri lainkaan, ja tässä menee kyllä lapsi pesuveden mukana. Tämän vuoksi tuoreessa valtiovainvaliokunnan mietinnössä kirjoitettu eduskunnan tahtotila on kyllä aika reipasta tekstiä suoraan sanottuna verohallinnon suuntaan. Myös valtiovarainministeriöllä on tässä tärkeä tehtävä, jotta voitaisiin vielä pelastaa se mikä pelastettavissa on. Siksi puhun tästä asiasta tältäkin paikalta, että saisimme jollakin lailla tietoa kunnallisten päättäjien joukkoon, tietoisena, että monet edustajakollegat ovat myös omissa kunnissaan hallituksissa ja valtuustoissa mukana. Kertokaa nyt te edes eduskunnan oikea tahto kotikunnissanne, koska verottajalta on tullut virheellistä tietoa suoraan sanottuna ohjauskirjeissään. Eduskunta ei ole niin missään nimessä tarkoittanut.

Mitä tulee kaikkein herkimpään ja arimpaan paikkaan, alarajapohdintaan, niin sitä on todella kunnallisen itsehallinnon kunnioittamisen näkökulmasta vaikea perustella ja ne kannat, jotka ovat hallituksen esityksen puolella, lähtevät kyllä joistakin muista lähtökohdista. Ymmärrän niitäkin. Esimerkiksi pääkaupunkiseudulla kunnat käyvät sellaista kilpailua, että siellä on eräänlainen kauhun tasapaino. Joissakin kunnissa varmasti on tätä ratkaisua toivottu, koska tämä on myös kunnallispolitiikassa herkkä asia ja tällainen ikävä, kelju veronkorotuspäätös on helpompi sysätä eduskunnan niskoille ja syyttää pahaa eduskuntaa verojen kiristämisestä kuin tehdä niitä ratkaisuja kunnallisvaltuustoissa. Mutta näillä pohdinoilla toivon, että asiaan jossakin vaiheessa vielä voidaan myös palata ja lähteä siitä, kuten eräs asiantuntija sanoi verojaostossa, että oikeampi tapa olisi, että alarajoja ei olisi ollenkaan, olisi enintään jokin yläraja. Mutta tässä yhteydessä se asia nyt ei näytä hoituvan.

Ed. Sjöblom (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Saarinen otti esille sen, että kun yleishyödyllinen rakennuttaja tekee kiinteistökaupan, niin myyjälle myönnettäisiin verovapaus. Semmoisia ei pidä missään tapauksessa mennä tekemään, että me täällä rakentaisimme poikkeuksia ja taas poikkeuksia. Ne vain rämettävät verojärjestelmää eikä meidän tule olla rakentamassa tällaisia rämettäviä järjestelmiä.

Ed. Kuosmanen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Minun mielestäni tämä kiinteistövero on niin sanottu raippavero Suomen kansalle. Se on tällä vuosikymmenellä porvarihallituksen puolesta alun perin säädetty. Minusta tämmöinen 3,1 miljardin veron kerääminen on väärin niitä henkilöitä, yhteisöjä ja ihmisiä kohtaan, jotka ovat omalla työllään ja toimeliaisuudellaan keränneet huomattavan kiinteistömassaomaisuuden. Nyt eduskunta on säättänyt kiinteistöverolain, jolla se kurittaa tätä omistajaluokkaa. Minusta se on väärin.

Mitä tulee ed. Saarisen mielipiteeseen siitä, että yleishyödyllinen yhteisö saisi nollaveroprosentilla kiinteistöveron, niin minusta se on sikäli väärin, että eikös vasemmalla pitäisi suunnitella niin tämä asia, että ajettaisiin semmoista linjaa, että ne pk-sektorin yritykset, joiden tuotantotila on hyötykäytössä ja joissa on työntekijöitä töissä, ainakin vapautettaisiin täysin kiinteistöverosta?

Ed. Saarineen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Katsotaanpa veronmaksukykyä yrityksillä ja näillä riisिताutisilla yleishyödyllisillä yhteisöillä, joille todella maamiesseuran talot, nuorisotalot ja työväentalot ovat riippana. Taloudelliseen toimintaansa verrattuna yhdistykset edustavat liikevaihdosta sellaista määrää, että monta kertaa täytyy jo kysyä, että onko joku yhdistys perustettu ikään kuin talonhoitoyhdistykseksi. Sen sijaan elinkeinoelämälle maksetut kiinteistöverot ovat suhteellisen pieniä suhteessa liikevaihtoon. Ylipäänsä Suomen kiinteistöverotaso on eräs maailman matalimmista, ja sekin on hyvä tietää.

Ymmärsin, että ed. Sjöblom tarkoitti, että ei mitään armoa yleishyödyllisille yhteisöille, rankka vero vain. Olen hänen kanssaan täysin eri mieltä. Köyhiä ja heikkoja pitää auttaa, ja tällä suunnalla näillä avustuksilla on suuri merkitys, kun yleishyödylliset yhteisöt ovat voineet joiltakin osin näitä vapautuksia saada. Tarkoitus oli mennä pikkuisen laajemmalle sen soveltamises-

sa, koska voidaan asettaa myös kysymys, miksi vain kolme järjestötyyppiä on tähän asti päässeet etuuksien piiriin. Pitäisikö nekin sieltä poistaa? Mielestäni ei, vaan sinne pitää saada lisää vastaavanlaisia järjestöjä, esimerkiksi uskonnolliset yhdyskunnat ja urheiluseurat.

Ed. Sjöblom (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tarkoitin nimenomaan yleis-työhyödyllisiä rakennuttajia. Jos näitä verohelpoituksia jaetaan, niiden pitää koskea kaikkia tasapuolisesti.

Ed. Kantalainen: Arvoisa puhemies! Haluaisin myös muutaman asian nostaa esille. Keskustelua käytiin hyvin laajasti verojaostossa ja koetettiin miettiä, millä ratkaisulla asia voidaan parhain päin hoitaa. Ne puheenvuorot, jotka liittyvät siihen, millä tavalla tämä loukkaa kunnallista itsehallintoa, itsemääräämisoikeutta, totta kai, nousevat esille. Sehän riippuu aina siitä, kuka näitä asioita haluaa esille nostaa ja missä yhteydessä.

Täytyy tietysti muistaa, että paketti, joka nyt on esillä, on osa sitä kokonaisuutta, johon kuuluu aika monta eri palasta kuntatalouden turvaamiseksi. Hallitusohjelman puitteissa on rakennettu erilaisia muita kokonaisuuksia, myös tämä. Tämä on yksi osa, vaikkakin pieni, niin kuin ed. Kallis totesi: vajaa 10 prosenttia 1,1 miljardin tukipaketista.

On tietysti mielenkiintoista todeta myös, että kun oppositio omalta osaltaan teki vastalauseen asiassa, niin siinä yhteydessä kuitenkin tulee muistaa, että olemme jatkuvasti tilanteessa, jossa sanotaan, että kunnille pitää tuoda lisää resursseja, antaa uusia mahdollisuuksia, lisää rahoituspohjaa. Nyt eduskunta on tekemässä kuntien puolesta sellaisen ratkaisun, jossa kunnallistalouden pohjaa Kuntaliiton yhteisten selvitysten kanssa ollaan tekemässä. Eihän tämä näin ollen miellyttävä ratkaisu ole tehdä, kun nostetaan verotuksen tasoa, mutta tämä on osa kokonaisuutta, ja siihen meidän pitää selkeästi tyytyä.

Ed. Jurola: Arvoisa puhemies! Kiinteistöverolain muutos ja erityisesti vähimmäisveroprosentin nosto kuuluvat todellakin siihen pakettiin, jolla hallitus on halunnut turvata kuntien rahoitusasemaa, ja Kuntaliitto on ollut asian valmistelussa mukana.

Kuntien talouden tuloissa varsinainen valtion osuus merkitsee yhä vähemmän, nykyään keski-

määrin muistaakseni vain noin 13 prosenttia. Varsinainen kuntien tuloperusta tulee siis verotuloista, sekä tuloveroista että yhteisöveroista ja muista veroista ja maksuista. Mutta oleellinen asiahan kuntien talouden tasapainottamisessa on verotulojen tasausjärjestelmä. Kaikille kunnillehan turvataan 90 prosenttia kaikkien kuntien verotuloista markkaa per asukas. Tasausrajan alle jäävien kuntien kompensatio on sen laatuihin, että kaikki kunnat pääsevät laskettuun tulo-tasoon.

Jos katsotaan, mitkä kunnat ovat yleisessä kiinteistöveroprosentissa nyt säädetyn alarajan alapuolella, näyttää siltä, että lähes kaikki nämä kunnat ovat tasausrajan alapuolella. Ilmeisesti niillä kunnilla ei ole ollut niin suurta tarvetta nostaa kiinteistövero kuin esimerkiksi tasausrajan yläpuolella olevilla taajamilla ja kaupungeilla. Vakituisen asuinrakennuksen kiinteistöveroprosentin suhteen tilanne on vähän erilainen, muun muassa pääkaupunkiseudulla se on alle nyt säädettyä alarajan.

Mielestäni kiinteistöveroasia ei ole niin hirvittävän tärkeä ja suuren keskustelun aihe. Paljon suurempi asia tulee tietysti olemaan se, miten yhteisöveron tuotto jaetaan, mikä on sen jakosuhte kuntien ja valtion välillä ja miten pääomaveroprosenttiyksikön nostovara tullaan lopullisesti jakamaan kuntien ja valtion kesken.

Verojaostossa on todellakin kovasti kiinnitetty huomiota kuntien itsemääräämisoikeuteen. Jos halutaan, että kunnilla on itsemääräämisoikeus, tällaisia kiinteistöverorajoja ei tarvitse olla kumpaankaan suuntaan. Jos ajattelen kuitenkin sitä, mitkä keinot kunnilla on verotulojensa nostamiseen, niin nyt ed. Kuosmasen puheenvuoron jälkeen vakaumukseni tässä asiassa vain vahvistui. Kyllä sittenkin kiinteistöveron jonkinmoinen nosto on parempi kuin esimerkiksi kuntaverotuksen kiristäminen, koska kuntaverohan on jakovero, ja silloin on ihan hyvä ajatus myös koettaa jollain tavalla kiinteistöverolla paikata kuntien taloutta.

Itselleni ei nyt ollut niin mahdollottoman vaikea äänestää hallituksen esityksen puolesta, vaikka täytyy tunnustaa, että koska kuntien ja valtion välinen tulojako on niin monimutkainen, niin ihan kauhean varmasti en tiennyt, miten kiinteistöveron alarajan nosto lopullisesti vaikuttaa sitten, kun verotulojen tasaukset on jälleen tehty.

Ed. Kosmanen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ed. Jurolalle vastaisin,

että Suomessa on monta sellaista kuntaa, jotka eivät ole markaakaan velkaa. Esimerkiksi Luumäki on sellainen. Luumäellä kilpailutilanne on sikäli hyvä, että ympäristökunnat ovat velkaisia, ja niinpä Lappeenrannan ja Kouvolan suunnasta omakotitalot tyhjenevät ja uudet omakotitalon rakentajat siirtyvät Luumäelle. Kiinteistöveron alarajan nosto on minusta ihan tarpeeton siinä mielessä, että kyllä kunnan pitää itse pystyä päättämään vanhoissa rajoissa, mikä on sopiva kullekin kunnalle.

Sitten vielä edelleen perään nolla-kiinteistövero teollisuushalleille, joissa yritystoimintaa harastetaan. Omalta kohdaltanikin voin sanoa, että kun hallin kiinteistöverokustannus alkaa olla 50 000—100 000 markkaa vuodessa, niin sillä voisi työllistää esimerkiksi yhden työntekijän.

Ed. R a n t a - M u o t i o (vastauspuheen-vuoro): Herra puhemies! Ed. Juurola totesi, että ne kunnat, jotka ovat esitystä alempaa kiinteistöveroä noudattaneet, ovat yleensä näitä 90 prosentin tasausrajan alapuolella olevia kuntia. Luulen, että syy on juuri se, että kiinteistövero koetaan niissä kunnissa, joissa halutaan työpaikkoja lisätä, aika kovaksi pisteveroksi näille yrittäjille. Aivan kuten ed. Kuosmanen totesi, esimerkiksi miljoonan tuotantolaitoksessa se on 1 000 markkaa eli saman suuruinen kuin kokonaisen tuloveroprosentin korottaminen 1 prosentilla 100 000 markan tulosta. Toisaalta kunnan taloudelle ei kovin suurta merkitystä kiinteistöverolla kokonaisuutena ole, mutta se on aika kova pistevero niille, joihin se kohdistuu. Ainakin meidän kunnassamme on sen takia viime maanantaina viimeksi päätetty, että 0,4:ää noudatetaan kuten tähänkin asti yleisenä kiinteistöveroprosenttina.

Ed. K a n g a s : Puhemies! Hallituksen esitys kiinteistöverolain muuttamiseksi nostaa asumiskustannuksia, varsinkin kun se koskee vakituisten asuinrakennusten veroprosentin alarajan nousua. Verohan nousee tuplasti. Mielestäni olisi pitänyt, niin kuin ed. Saarinen sanoi, ylärajaa nostaa. Mielestäni rajoja ei olisi pitänyt ollenkaan nostaa, mutta jos nostetaan, niin olisi ylärajaa pitänyt nostaa. Velkaiset kunnat tulevat tällaisen mahdollisuuden käyttämään hyväksi. Tämä koskee eniten kumminkin maan vähävaraisia ihmisiä, ja he kärsivät siitä eniten. Se on kylmä tosiasia. Tietenkin kaikki kärsivät ja menettävät, mutta vähävaraisille ihmisille ei enää pitäisi lisärasitusta laittaa.

Ed. E. L a h t e l a : Arvoisa herra puhemies! On totta, niin kuin ed. Kangas totesi, että köyhätkin maksavat tietysti tästä korotuksesta vuokrien muodossa. Mutta kyllä kai tämä ensisijaisesti koskee niitä, jotka omistavat rakennukset. (Ed. Väistö: Köyhäkin voi omistaa!)

Tässä puhuttiin kunnallisesta itsemääräämisoikeudesta. Esitän muutaman ajatuksen, jotka tämä itselle on synnyttänyt mieleen.

Aikaisemmin itsemääräämisoikeutta on jo loukattu aikaisemmalla lakiesityksellä, kun on asetettu yleensä rajoja. Valtiovalta on rajoittanut kunnallista itsemääräämisoikeutta: määrätyn rajan yli ei voi periä veroa, eikä voi olla nollamaksua. Hyvin tiukoin rajauksin vanhan lain mukaan aikaisemmin eivät nollamaksuluokassa olleet kuin aatteelliset yhdistykset. Myöhemmin, oliko se vuonna 98 voimaan tulleen lain mukaan, vähän laajennettiin tätä koskemaan myös uskonnollisia yhteisöjä, mutta ei luterilaisia seurakuntia eikä ortodoksikirkkoa. Näin päin se pitäisi olla. Ed. Saarinen täällä totesi, että verottaja on tehnyt omituisia tulkintoja. Se ei ainakaan silloin eduskunnan tahdon mukainen tilanne ole sen takia, että itsemääräämisoikeutta on jo rajattu. Nyt on vain kysymys siitä, jotta tehdäänkö tässä jotain muutoksia näihin rajoihin.

Muutosesityshän ei ole hyvin oleellinen. Tähän on toisenkin näköinen näkökulma. Kuvitellaan, jotta on rikas ja köyhä kunta rinnakkain. Niitäkin on olemassa. Täällä jotkut totesivat, että sitä voidaan käyttää kilpailuetuna. Ed. Kuosmanen taisi todeta sen. Entä siinä tilanteessa, jos onkin oikein kasvava rikas kunta vieressä? Jos ei ole minkään näköisiä vähimmäisrajoja, se kunta pudottaa kaikki kiinteistöverot nolnaan. Se käyttää sitä kilpailuetuna. Se imee viimeisetkin asukkaat sieltä köyhiltä alueilta pois. Onko teistä se hyvä? Minusta tässä on kuitenkin jotain järkeä, että jollakin tavalla tämä esitys tehostaa myös sitä, että kilpailulle asetetaan myös esteitä, niin että kiinteistöveroä ei voi käyttää kilpailuelementtinä. Ilmeisesti edustajat keskustapuolueessa, kun ovat maaseudun ystäviä, haluavat tällaista kehitystä, jotta maaseutu tyhjenee, koska tällä jopa ollaan vaikuttamassa siihen suuntaan, että maaseutu ei tyhjenisikään.

Sellainen kunta, johon on paljon onnistuttu saamaan hyvää teollisuutta, yleensä kehittyy. On todennäköistä, että siellä tulee verotuloja, siellä on toimeliaisuutta ja siellä maaseutualue siinä vieressä on vaarassa autoitua. Tämä on ainakin minun näköalani tässä.

Tässä on tietenkin toinenkin näkökulma, kun minä olen itse kaupunginvaltuutettu ja toistaiseksi vielä valtuuston puheenjohtajakin siihen asti, kun kunnallisvaalit pidetään. Minä tässä helpotuksella voin huokaista, että hyvänen aika, me saamme muutaman satatuhatta rahaa käytöön ja voimme sosiaalisia palveluita turvata ja nekin muutamat satatuhantiset panna vaikka omaishoittoon, kun siitä käydään kovaa kädenvääntöä useassa kunnassa. Minä olen pitänyt sitä hyvänä asiana. Kuitenkin näen vähän toisella tavalla kuin ed. Kangas totesi, että tämä koskee köyhiä. Kyllä pääsääntöisesti tässä ne, joilla on omaisuutta, maksavat. En tiedä prosentteja, mutta osin sen tietysti maksavat vuokrassa, niin kuin totesin jo aikaisemmin, myös köyhät ihmiset. Sen takia olen hallituksen esityksen kannalla.

Tähän sisältyy hyvä puoli, joka ei ole tullut tässä esille, rakentamattomat tontit, rakennuspaikat. Se ei ole laita-alueiden ongelma ollut sillä tavalla, että siellä ei varmasti hirveän paljon ole kysyntää ja tarvetta laittaa kovia veroja rakentamattomalle tontille, mutta laki jättää kunnalle päätäntävaltaa, millä tavalla näitä tontteja kohdellaan. Ennen kaikkea täällä ruuhkaseudulla, missä sijoittajat, isot grynderit, joiden ääntä ilmeisesti tässäkin salissa aina kuullaan, ovat hamstranneet valtavasti tontteja ja odottavat hinnan nousua. Tässä on yhteiskunnalla keino puuttua siihen ja sanoa, että vero on, onko se nyt 3 prosenttia maksimissaan. Ainakin pääkaupunkiseudulla pitäisi ehdottomasti sellaiset tontit laittaa kovalle verolle, jotka on hamstrausmielessä hankittu, ja kohdentaa vero nimenomaan niihin. Mutta jos jollakulla on jäänyt rakennusoikeutta käyttämättä, ei voi pakottaa häntä rakentamaan lisää ja sillä tavalla kurittaa sanomalla, että sinulla on 200 neliötä käyttämätöntä rakennusoikeutta. Kyllä isojen gryndereiden pitää tässä olla kohteena ja ottaa sieltä rahat pois, kun siellä on saatavilla. Minusta pitää tehdä aina niin päin, että otetaan rahaa sieltä, mistä saa, eikä köyhiä kupata, niin kuin edustajat kokoomuksessa tuntuivat nauttivan siitä ajatuksesta.

Ed. Vä i s t ö (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. E. Lahtela totesi, että köyhät eivät tätä maksa. Kyllä Kiteelläkin on paljon niitä, jotka asuvat omassa pientalossaan ja joilla ei ole tuloveroa, joilla ei ole kuin vaatimaton, pieni eläke. Myös he joutuvat tätä maksamaan.

Olemme aikanaan hyväksyneet sen, että ovat jotkin alarajat olemassa. Sehän liittyi tämän veron aikaansaamiseen, kun 3—4 veroa tavallaan

yhdistettiin ja lähdettiin siitä, että kiinteistöverolla koottaisiin se summa, mikä aiemmillä, lähinnä yritys kiinteistön harkintaverolla, katumaksulla, asuntotuloverolla ja manttaalimaksulla, kerättiin.

Nyt tässä ollaan siirtymässä ihan toisen tyyppiseen ajatteluun kuin alun perin koko kiinteistöveron muodostamisen yhteydessä oli tarkoitus. Ne pienituloiset, joita ed. Lahtela otti esille, eivät välttämättä maksaneet mitään niistä veroista, joita nyt joutuvat kiinteistöveron muodossa maksamaan. Mielestäni tässä on pieni, mutta periaatteellinen siirtymä siihen suuntaan, että kiinteistöveroa lisätään ja tavallaan täytetään sillä kunnan kukkaroa, eikä se välttämättä kohdistu sosiaalisesti ja tarkoituksenmukaisesti oikein, vaan kyllä siinä on pisteveron luonnetta, kuten on todettu, yritystoiminnan ja yrittäjien osalta ja yhtä lailla myös muiden kiinteistöjen osalta. Kyllä se heijastuu asumiskustannuksiin vääjäämättä.

Ed. K u o s m a n e n (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. E. Lahtelalle vastaisin ylimääräisestä rakentamattoman rakennuspaikan 1—3 prosentin verosta. Miltä se tuntuisi Kiteelläkin, jos asemakaava-alueella on sellaisia tontteja, että ei voi rakentaa sen takia, kun ei ole kysyntää, on muuttotappiokunta, ja kunta voi kuitenkin määrätä ylimääräisen 1—3 prosentin raippaveron? Toisaalta Suomessa sosialistit ovat olleet sen verran vallassa, että ainoastaan kunta itse asemakaavoittaa maa-alueet kunnan alueella. Jos yksityinen omistaa maata, niin kunta ei laadi asemakaavaa, vaan panee alueen rakennuskieltoon ja haluaa sen itselleen ja sitä kautta se kaavoitetaan. Minkä takia kunnat eivät voi suoraan kaavoittaa yksityiselle ja yksityinen myisi grynderille? Kuntahan voisi veloittaa suoraan tontin omistajalta asemakaavan laatimisen.

Kyllä hallituksen esityksessä olisi paljon korjattavaa, jos järkeä käytettäisiin.

Ed. J u u r o l a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kysyn lähinnä ed. Väistöltä tai yleensä Kiteen miehiltä, mikä sitten on oikeudenmukainen linja. Kun ilmeisesti Kiteelläkin veroäyrin hinta on aika korkea, 18,5, ja Kiteen vakituisen asuinrakennuksen kiinteistöveroprosentti 0,15, niin kumpi sitten köyhää enemmän rassaa?

Ed. E. L a h t e l a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ed. Juurola vei jalat suusta, vai miten se menikään. Ed. Väistölle voisi

todeta juuri niin päin kuin ed. Juurola totesi, että olisiko sitten parempi, että nostettaisiin veroprosenttia, koska jostakin raha on kerättävä, jostakin se otetaan. Väitän, että enemmän se joka tapauksessa koskee köyhää, kun nostetaan veroprosenttia. Tämä on niin onneton vielä, että ei tämä sinällään ole sosialisoinut ketään, ja on turha väittää, että hetkessä tehdään jotain ihmeitä.

Ed. Kuosmaselle: Emmehän me nyt niin hulluja ole, että nostaisimme kolmeen prosenttiin rakentamattoman tontin veroprosentin, kun ei ole kysyntää. Mutta jos meillä olisi se tilanne, niin kuin pääkaupunkiseudulla, että vaikka ed. Kuosmasen firmat olisivat tulleet ja hankkineet kaupunkimme ympäriltä kaiken rakennettavan tonttimaan ja sanoisivat, että ei myydä vielä, kun ei ole tarpeeksi hyvä hinta, niin silloin jytäkättäisiin kolmen prosentin vero ilman muuta ja kaikki mahdolliset höysteet vielä päälle.

Ed. Pekkarinen: Arvoisa puhemies! Keskustelu siitä, mikä on oikeudenmukaisempaa esimerkiksi pienituloisten kannalta, kunnallisvero vai kiinteistövero, on aika lailla pulmallinen. Aivan yksiselitteistä ratkaisua, kaikkiin tilanteisiin sopivaa, ei välttämättä löydy.

Ed. Juurola yritti todistaa, että on sittenkin parempi ottaa kiinteistöveroa kuin kunnallisveroa. Otetaanpa esimerkiksi vaikkapa pienituloisen eläkeläinen. Jos kunnallisveroa nostetaan, pienituloisimmat eläkeläiset eivät maksa sitä lainkaan, se ei ota penniäkään näiltä pienituloisilta eläkeläisiltä. Mutta jos he asuvat omakotiasunnossa, niin kuin monet heistä asuvat, kiinteistöveron korotus koskee heitä. Näinhän tämä menee.

Arvoisa puhemies! Ed. Saarinen käytti mielestäni hyvin jämerän, parlamentarismien ydintä kuttitelevan, välillä vähän jopa kovistelevan puheenvuoron kajotessaan siihen eduskunnan kannanottoon, jonka taannoin eduskunta otti, kun se käsitteli edellisen kerran kiinteistöverolakiesitystä, jossa eduskunnan tahdon piti olemalla selvä. Aivan niin kuin ed. Saarinen sanoo, tarkoitus oli eduskunnalla, eikä sen kirjaimenkaan pitänyt olla niin epäselvästi havaittavissa, etteikö se siitä luettavissa ollut. Eduskunnan tahdon piti tulla selväksi siinä, että haluttiin näitten tiettyjen järjestöjen ja tiettyjen yhteisöjen kohdalta tehdä oikeutta näiden tilojen kiinteistövero-kohteluun, joista ed. Saarinen täällä puhui. Tästä huolimatta, vaikka eduskunnan tahto oli selvä ja myös kirjaimista selvästi luettavissa, niin kuin tiede-

tään, verohallinto nyt näyttää tulkitsevan aivan toisella tavalla tätä eduskunnan selvää tahtoa. Tässä näyttää nyt olevan aika lailla samasta ilmiöstä kysymys kuin on päiväkohtaisessa keskustelussa palvelualojen alennetun arvonlisäverokeiluun mukaan menemisestä tai sen ulkopuolelle jättäytymisestä.

En malta tässäkin yhteydessä olla kertomatta ja sanomatta sitä, että eduskunnan kaksi näiden asioiden keskeistä valiokuntaa — valtiovarainvaliokunta ja suuri valiokunta — päättivät aivan yksimielisesti, oikealta vasemmalle tai vasemmalta oikealle, miten tahansa, että Suomen tulee osallistua mukaan tähän palvelualojen alennettuun arvonlisäverokeiluun sen jälkeen, kun Ecofin päätti siitä, että tämä mahdollisuus otetaan koko Euroopan unionin puitteissa käyttöön. Kahteen kertaan valtiovarainvaliokunta ja sen lisäksi suuri valiokunta ja valtiovarainvaliokunta ottivat aivan yhdensuuntaiset, samansisältöiset, yksituumaiset kannanotot. Mitä hallitus vastaa tähän eduskunnan tahtoon? Piut paut. Se on täysin piittaamaton eduskunnan tahdosta ja näkemyksestä, ja talouspoliittinen ministerivaliokunta kertoo ja päättää, että Suomi ei osallistu lainkaan tähän kokeiluun, ei miltään osin. (Ed. Kankaanniemi: Yksimielisesti!) — Yksimielinen talouspoliittisen ministerivaliokunnan kanta yksimielistä eduskunnan yhteistä tahtoa vastaan. Aika erikoista menettelyä!

Ed. Saarinen, teidän jyrinänne aivan oikeutusti tässä kiinteistöveroasiassa on aika vankkaa sukua tälle arvonlisäveromenettelylle. Jos valtiovarainhallinnon poliittinen johto haluaa tässä kiinteistöveroasiassa toimia niin kuin eduskunnan tahto selkeästi siinä oli, se pitää huolen siitä, että verohallinto ei kirjoittele sellaisia kirjoja kentälle, kuin se tästä asiasta nyt on tehnyt. Jos ei tämä tällä mene perille, silloin on paikallaan, niin kuin nyt yritetään mietinnössä, uudelleen palauttaa verohallintoa ja sen esimiestä eli valtiovarainministeriötä järjestykseen. Minusta on tavattoman arvokasta se, että tässä asiassa on voitu löytää yhteinen ymmärrys tämän kiinteistöverolain tulkinnan osalta hallituksen ja opposition kesken. Painetaan päälle ja pidetään huoli nyt siitä, että valtiovarainministeriön johto ymmärtää asian niin kuin se paperiin on kirjattu ja että sitten tämän ymmärryksen jälkeen se huolehtii siitä, että verohallinto toimii tavalla, jonka kansanedustuslaitos, eduskunta, on selkeästi paperihin kirjannut.

Arvoisa puhemies! Palaan vielä arvonlisäverokeiluun sen verran, että käytän tätäkin tilai-

suutta hyväkseni vedotakseni tässä asiassa vielä hallituspuolueiden eduskuntaryhmiin. Kun sosialidemokraattienkin eduskuntaryhmä oli kaikeksi yksimielisesti ottanut kantaa tämän kokeilun puolesta, pitääkö sosialidemokraattiset kansanedustajat puoltanne edes tässä asiassa. Sauli Niinistö on jyrännyt teidät aivan liian monta kertaa viimeisten viikkojen ja päivien aikana kaikkien kölien ali. Älkää menkö enää näitten uusien kölien ali. On muutama päivä aikaa, käytännössä huomina päivä. Kokeilun ilmoittautumisajan viimeinen päivä on itse asiassa perjantai, ja tästä syystä huomenna on tässä asiassa toimitettava, jos aiotte toimia. Saatte meiltä vankkaa tukea, jos siitä tuesta on teille mitään hyötyä. Tiedän, että esimerkiksi ed. Saarisen jyrkkyä nyrkki on tässäkin asiassa valmis paukahtamaan pöytään tarvittaessa, jos ei hallitus muutoin tästä asiasta tokene.

Arvoisa puhemies! Mitä tulee nyt tähän lakiesitykseen, kiinteistöverolain muutokseen muilta osin, haluan todeta, että keskusta, niin kuin ed. Aula valiokunnan puheenjohtajan ominaisuudessa jo lyhyesti asiasta kertoi, olemme pääpiirteissään hallituksen esityksen takana. Niin kuin ed. Juurola sanoi, mitään suurta hallituksen ja opposition välistä erimielisyyden aihetta ei löydy.

Se yksityiskohta, josta kuitenkin ollaan vähän eri mieltä, liittyy juuri tähän alarajaan, pitäisikö sitä korottaa vaiko ei. Tässäkin on sama kölinälytakuu, mikä eräissä muissakin asioissa. Minä havaitsin selvästi, niin kuin ed. Saarisen puheetkin äsken paljastivat, että ed. Saarinen ja monet muutkin pohjimmiltaan olisivat sitä mieltä, että korotusta välttämättä ei pitäisi tehdä, mutta kun enemmän tai vähemmän pakottavia paineita on, niin sitten se korotus tässä tehtäisiin kuitenkin.

Minä myönnän, että esimerkiksi Kuntaliitto hyväksyy tämän ratkaisun niitten realiteettien puitteissa, joita se tunnistaa kuntatalouden kokonaisuuden näkökulmasta. Kuitenkin, kun katsotaan, auttaako nimenomaan alarajojen nostaminen niitä kuntia, jotka ovat taloudellisesti kaikista heikoimmassa asemassa, vastaus on, että eipä muuten auta. Miksi ei auta? Ne kunnat, jotka ovat olleet tähän saakka, ovat tänä päivänä, näyttävät olevan vielä vuonna 2000, kun vuoden 2000 budjettia tehdään, vaikeuksissa oman taloutensa tasapainottamisen kanssa, lähes poikkeuksetta niitten kuntien kiinteistövero on rutkasti korkeammalla jo valmiiksi kuin on se taso, mihin esitetään nostettavaksi. Valtaosaltaan lähes poikkeuksetta näin on asianlaita, ei kuiten-

kaan aivan kaikissa tapauksissa. On muutamia sellaisia kuntia, jotka ovat aika tiukalla taloudessa, mutta jotka ovat tietoisien päätöksen ja ratkaisun halunneet tehdä siinä, että ne eivät nosta alarajaa, että ne käyttävät aika matalaa kiinteistöveroprosenttia.

Minkä takia nämä kunnat menettelevät tällä tavalla? Yhtäältä varmasti elinkeinopoliittisista syistä, niin kuin ed. Ranta-Muotio sanoi, mutta toisaalta myös eräät kunnista menettelevät näin, käyttävät alhaista kiinteistöveroprosenttia nimenomaan maalaiskunnissa sen takia, että kun katsotaan, mitä on tapahtunut viime vuosien aikana, kun kiinteistövero tuli ja kun sen alarajakin on nyt monta kertaa korotettu, vastaavasti esimerkiksi haja-asutusmaaseutukunnissa on käynyt niin, että valtio on vienyt tukensa esimerkiksi yksityisteiltä kokonaan pois, likimain käytännössä kokonaan pois. Mitään tavallaan tilalle ei ole tullut näitten teitten varsilla asujille, niin kuin alun perin piti. Mutta tilalle ovat tulleet vuodesta toiseen nimenomaan kohoavat kiinteistöveroprosentit.

Tälle tielle eivät välttämättä kaikki kunnat halua lähteä, ja eräät niistä kunnista, joilla suinkin on ollut mahdollisuus pitää alemmaa kiinteistöveroprosenttia, ovat tähän mahdollisuuteen tarttuneet. Vielä kerran, varsinaisissa vaikeuksissa olevien kuntien kannalta ratkaisu nostaa alarajaa ei nyt kuitenkaan todellista lääkettä tautiin tuo, sellaista lääkettä, mikä niiden tilannetta parantaisi. Niillä on valmiiksi jo monet ongelmat käsissä.

Vielä tähän haluan lisätä, että kuntatalouden tila on eriytyvässä ja eriarvoistumassa erittäin nopeaa vauhtia. Tämän lain käsittely ei ole välttämättä oikea paikka asian syvällisempään tarkasteluun. Sanon tässäkin jo sen kuitenkin, että tähän rajusti eriarvoistuvaan kehityskulkuun on pakko palata näiden päivien aikana, lähipäivinä, jälleen kerran. Keskusta omalta osaltaan tulee pitämään huolta siitä, että ennen kuin eduskunta lopulliset päätökset ensi vuoden budjetin osalta lyö lukkoon, eduskunta joutuu äänestämään sellaisista ratkaisuista, joilla tätä eriarvoistuvaa kehitystä edes jossakin mitassa tultaisiin ottamaan haltuun ja hallintaan.

Ed. S a a r i n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ed. Pekkarisen puheenvuoron johdosta haluan todeta pari seikkaa. Ensinnäkin kiinteistöveroöyriin nosto riippuu tilanteesta, ja olisin henkilökohtaisesti toivonut, että alarajaa ei olisi korotettu. Yritin ihan avoimesti,

niin kuin ed. Pekkarinenkin on havainnut ja huomannut, yritin avoimesti vaikuttaa asiaan niin pitkälle kuin se tämän talon sääntöjen mukaan on ollut mahdollista. Olen myös yrittänyt voimakkaasti pitää kiinni eduskunnan budjettivallasta, ja ed. Pekkarisen kuvaus siitä, että olen täällä heristellyt nyrkkiä tai jotain sinne päin, lähtee siitä tuskasta, jota olen kokenut, että eduskunnan budjettivallalla on nyt uhka ja vaara liukua sellaisille suunnille, mille se ei lain mukaan edes kuulu, eli liiaksi hallitukselle, liiaksi virkamiehille. Budjettivalta kuuluu eduskunnalle, ja meillä on jokaisella kansanedustajalla yhteinen intressi pitää siitä oikeudestamme kiinni.

Arvonlisäverokokeilun puolesta voi vielä toimia. Aika käy vähiin, mutta niin kuin tähänkin asti on punnerrettu, edelleenkin koetetaan käytettävissä olevan ajan puitteissa vielä vaikuttaa siihen, mitä voitaisiin tehdä, koska siinäkin on perimmiltään kysymys siitä, miten hallitus suhtautuu eduskunnan tahdonilmaisuuksiin, eduskunnan päätöksiin. Meillä jokaisella kansanedustajalla on tässä ihan yhtä suuri vastuu ja intressi puolueista riippumatta pitää kiinni siitä, että eduskunnan päätöksiä mahdollisimman hyvin noudatetaan. Muuten me istumme täällä ihan turhaan ja voimme mennä ihan muihin kabinetteihin sitten, jos meidän päätöksistämme ei välitetä.

Ed. K a n t a l a i n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Pekkarisen huomio kuntataloudesta on todella tärkeä. Te olette kantaneet huolta siitä niin kauan kuin minä muistan. Siinä mielessä tämä on aika tavalla kerettiläinen tilanne, koska nyt kuitenkin tässä yhteydessä kuntapakettia, kuntatalouden rahoitusta on haluttu yhdeltä osalta hoitaa. Onko tämä oikea paikka, se on toinen kysymys. Joka tapauksessa kokonaisuutta on haluttu viedä eteenpäin. Yhteistyössä Suomen Kuntaliiton kanssa täytyy arvioida, onko Kuntaliitto oikea taho miettimään ratkaisuja, jos tältä osin ei tämän kummempia ratkaisuja ole löytymässä.

Tähän toiseen eli yleishyödyllisten yhteisöjen kiinteistöverokysymykseen, nollaluokka-asiaan tullakseni, ihan mielelläni haluaisin myöskin nähdä tässä yhteydessä, miten meidän yhteinen ja yksimielinen lausumamme, ponsi, nyt mitataan. Onko todella niin, että eduskunnan näkemykset nollataan, vai johtaako tämä virkamiesvaltaistumiseen entisestään? Se on tietysti tuttu asia monissa kysymyksissä. Muun muassa kun mennään työelämän kysymyksiin, hyvin pieni

meidän vaikutusvaltamme tältä osin on täällä, joten omaa ryhtiämme monessakin asiassa tulisi nostaa.

Kun ed. Pekkarinen otti esiin arvonlisäverokokeilun, olen täysin samaa mieltä, että siitä on yksimielinen, kahden merkittävän ison valiokunnan lausunto ja näkemys. Tässä mielessä toivon, että malli, jota Suomen Yrittäjät ovat esittäneet, perusvähennysmalli, neutraali kaikille toimialoille, voitaisiin yhteistyössä tuoda kompensoimaan tätä mallia, joka olisi ollut kuitenkin tuloksellisesti huomattavasti heikompi, koska EU:n puitteissa on karsittu varsin pieniin mahdollisuuksiin operoida.

Ed. P e k k a r i n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vielä pari kommenttia. Ensinnäkin ed. Kantalaiselle. On aivan totta, että kyllähän me olemme kiinteistöveropakettista tai ylipäänsä kuntapakettista valtaosaltaan samaa mieltä. On se pieni yksityiskohta, josta ollaan vähän eri mieltä, tai itse asiassa, kun kuunteli valiokunnassa tätä asiaa, olimme koko lailla samaa mieltä kaikki, sitä samaa mieltä, mitä keskustaoppositio on ollut, mutta tässä nyt ovat vain nämä hallituslähtöiset paineet, ja minä ymmärrän niitä. Joskus on tullut vähän hallituksen liepeillä oltua. Kyllä se tietyllä tavalla ymmärrettävää tämäkin on.

Mitä tulee arvonlisäverokokeiluun, vielä vetoan todella eduskuntaryhmiin, hallituspuolueisiin, että yrittäisimme vielä huomispäivän aika ja ensi yökin tehdä töitä, että huomispäivän aikaan ratkaisu tässä asiassa voisi saada sen sisällön, mikä on eduskunnan selvä tahto. Se ei minusta poista sitä ed. Kantalaisen hyvää ehdotusta, tai ehdotusta, joka taitaa olla Suomen Yrittäjien ehdotus, mutta jota myöskin keskusta kannattaa. Ne eivät ole toisiaan poissulkevia järjestelmiä. Jos käy niin, että kokeiluihin mennään, on aivan välttämätön tavallaan ehto siinä tilanteessa silloin se, että mennään perusvähennyksen käyttöönottoon, joka sitten kohdistuisi kaikkiin toimialoihin ja kaikkien työvaltaisten pienyritysten arvonlisäverokohtelun helpottamiseen. Jos siitä halutaan tehdä vaikuttava, sen hinta vain on ihan eri luokkaa kuin tämän järjestelyn hinta.

Ed. V ä i s t ö : Herra puhemies! Kuten keskustelusta on käynyt ilmi, keskustan eduskuntaryhmä on pääosin hyväksymässä kiinteistöveroakoskevan hallituksen esityksen.

Se, mitä olemme kritisoineet, liittyy alarajojen nostamiseen. Mielestäni eduskunta vuoden 98

valtiopäivillä näki asian oikein. Silloin korostettiin sitä, että kunnallisen itsehallinnon piirissä pitää olla liikkumatilaa kiinteistöveron osalta. Monet kunnat haluavat kohdistaa veroaan niin, että se tukee niiden yritys politiikkaa tai muutoin kunnan kehittämistä myös siellä vakinaisesti asuvien ja eritoten haja-asutusalueilla maaseudulla omissa kodeissaan asuvien osalta.

Mielestäni tämä on hyvin perusteltu lähtökohhta, enkä usko, että kunnallinen päättäjät ei tietäisi tai tuntisi tilannetta juuri oman kunnan näkökulmasta parhaiten. Tästä syystä vastalauseeseen sisältyvä näkemys on mielestäni oikea ja perusteltu ja se tukee juuri kunnallisen itsehallinnon kannalta tärkeää periaatetta.

Ed. Nousiainen: Arvoisa puhemies! Kiinteistöveron tarkastamista koskeva lakiehdotus on hyvin pikaisesti tullut eduskunnan käsitteilyyn ja käynyt hyvin nopean valiokuntakierroksen vain valtiovarainvaliokunnassa. Hallintovaliokuntaa tässä ei ole kuultu, joka olisi ollut asiantuntijavalioikunta. Jos aidosti tätä nyt tarkastelee sitten kunnallisen itsehallinnon ja kuntatalouden näkökulmasta, niin meidänhän täytyy muistaa, että kunnallinen hallinto perustuu kuntalaisten itsehallintoon ja kunnan verotusoikeus on itsehallintoon kuuluva yksi keskeinen osa. Siinä, missä kunnat itse päättävät tuloverosta, sen prosentista, niin on tietysti selkeää, että myös kiinteistöveron määrän päättämisen pitäisi olla kuntien itsensä päätettävissä.

Tässä itse asiassa eduskunta on menossa hyvin pienen asian osalta kunnallisen itsehallinnon sisälle ja jossain määrin tekemässä kauneusvirheitä itsehallintoon.

Kaiken kaikkiaan kiinteistöverolla kunnallistaloudessa katetaan hyvin pieni murto-osa. Omasta kotikunnastani voin kertoa, että yhden tuloveroprosentin tuotto liikkuu 2,7 miljoonan markan paikkeilla ja koko kiinteistöveron tuotto 2,2 miljoonan markan paikkeilla, elikkä näillä kiinteistöveron tuotoilla ei ratkaista sinällään kuntatalouden ongelmia. Toisaalta, kun muistamme sen, että kiinteistöjen verotusarvot ovat pääkaupunkiseudulla ja kasvukeskuksissa korkeat, siellä myös kiinteistöveron tuotto on korkea. Siellä, missä kuntatalous on vaikeuksissa, maaseutualueilla, verotusarvot ovat alhaisia ja myös kiinteistöveron tuotto jää varsin alhaiseksi.

Ehdotuksessa, jota hallitus esittää ja valtiovarainvaliokunnan enemmistö puoltaa, 163 kuntaa joutuu nostamaan yleisen kiinteistöveron määrää ja yli 200 kuntaa vakituisen asumisen kiinteis-

töveron prosenttia. Yleisesti ottaen kiinteistöveron vaikutus kuntatalouteen, niin kuin totesin, on vähäinen, mutta sillä on erittäin suuri vaikutus yksittäiseen kiinteistöön.

Kiinteistöveron alarajojen noston vaikutuksen on arvioitu olevan kaikkiansa noin 95 miljoonaa markkaa, ja siitä kaksi kolmasosaa kertyy asumisen puolelle, yksi kolmasosa elinkeinotoimen puolelle. Ennen kaikkea nyt yksittäiset kiinteistöt, yrittäjät, asukkaat, jotka joutuvat korotetun kiinteistöveron piiriin, kokevat sen erittäin hankalana ja epämieluisana asiana, koska veroon, sen korotukseen, ei sisälly mitään vastikkeellisuutta.

Siinä mielessä olisi ollut kunniakasta, kun kunnallisvaalitkin ovat tulossa, että kiinteistövero olisi kuntien itse vastuista, omaehtoista, päättävaltaan kuuluvaa toimintaa ja jokainen kunta itse voisi määrittellä, missä suhteessa se verotuksessaan käyttää kunnan tuloverotusta ja missä määrin kiinteistöverotusta. Nämä näkökohdat huomioon ottaen, ja kun eduskunta viime kevättalvella kertaalleen tähän oli jo kantaa ottanut ja hylännyt alarajojen noston, olisi ollut luonteva seuraus, että myös tällä kertaa olisi toimittu tuon näkökannan mukaisesti.

Minusta siksi keskustan näkemys vastalauseen esittämisen muodossa valiokunnan mietintöön on oikea ja kannatettava. Toivon, että tämä kunnallisen itsehallinnon näkökulma otetaan myös jatkokesittelyssä huomioon.

Ed. Erlund: Arvoisa herra puhemies! Att regeringens lovat kommunerna så kallad kompensation på 1,1 miljard och sedan för att denna kompensation skall kunna uppnås tvingar dem att höja fastighetsskatten är, som jag ser det, principiellt mycket tvivelaktigt. Vad är det för kompensation från statsmaktens sida som kommunerna själva tvingas ta ut av sina egna invånare? Regeringens lagförslag innebär ju att 163 kommuner tvingas höja den allmänna fastighetskatteprocenten och 201 kommuner den skatteprocentsats, som uppbärs för byggnader som används för stadigvarande boende.

Regeringens förslag medför om det godkänns otvivelaktigt att boendekostnaderna höjs. För kommunerna är det inte fråga om några stora tilläggsinkomster, men för t.ex. pensionärer som bor i sina egnahemshus känns förhöjningen betungande, precis som bl.a. riksdagsman Väistö sade i föregående inlägg.

Regeringens förslag innebär att den nedre gränsen för den allmänna fastighetskattepro-

centen fortfarande kommer att ligga under det nuvarande medeltalet för hela landet, men förhöjningen av den nedre gränsen kommer naturligtvis att medföra en kännbar höjning av det nuvarande medeltalet. När det gäller skatteprocenten för byggnader som används för stadigvarande boende ligger regeringens förslag beträffande nedre gränsen obetydligt under det nuvarande medeltalet. Regeringens förslag kommer alltså att höja detta medeltal betydligt, eftersom regeringens förslag innebär dryga fördubblingen av den nedre gränsen.

Olen sitä mieltä, että valtion oikeus puuttua kiinteistöveroon voidaan perustellusti asettaa kyseenalaiseksi. Kunnillehan on annettu oikeus kerätä veroja. Miksi kuntien ei voida antaa itsenäisesti päättää kiinteistöveron suuruudesta ilman, että valtio puuttuu siihen? Myös paikalliset näkökulmat voitaisiin varmasti silloin ottaa paremmin huomioon. Ainoa argumentti sille, että valtio saisi puuttua kiinteistöveron määräämiseen, on mielestäni se, että voi olla oikeutettua, että kuntia pyritään kohtelemaan yhdenvertaisin perustein niin, että kuntien väliset erot eivät muodostu liian suuriksi.

Ed. Rantakangas merkitään läsnä olevaksi.

Ed. Sjöblom: Arvoisa puhemies! Kiinteistöveron alarajan nostaminen estää tervettä kilpailua kuntien välillä. Kunnat ovat hyvin erilaisia, ja lailla valtio pakottaa yksisilmäisesti kunnat nostamaan kiinteistöveroaan. Se loukkaa kuntien itsehallintoa, niin kuin on moneen kertaan tullut esille. Samalla me olemme nostamassa asumiskustannuksia. Olen pahoillani, että valio-kunta ei mietinnössään päässyt parempaan tulokseen.

Ed. Kankaanmäki: Arvoisa herra puhemies! On käyty keskustelua yleishyödyllisten yhteisöjen kiinteistöveron vapautusasiasta, joka runsas vuosi sitten oli täällä esillä, ja eduskunta teki siihen oikeudenmukaisuutta lisänneen muutoksen. Silloin pohjana ei ollut varsinaisesti hallituksen esitys vaan tuo pykälä oli auki ja eduskunnassa valtiovarainvaliokunta teki sen muutoksen, että työväenyhdistysten, maamiesseurojen ja nuorisoseurojen lisäksi annettiin tuo oikeus ja kunnille mahdollisuus myös muut yleishyödylliset yhteisöt käytännössä vapauttaa kiin-

teistöverosta eli määrätä niin sanottu nollaveroprosentti.

On aivan hämmästyttävä se tilanne, missä nyt ollaan. Mielestäni tässä asiassa on tapahtunut vallankaappaus. Eduskunnan yksimielisesti hyväksymä laki on tulkittu täysin eduskunnan tahdon vastaisesti. Hämmästelen suuresti, että meillä on tällaista käytäntöä 2000-luvulle siirtyvässä demokraattisessa maassa. Käsittämätöntä, että nyt ollaan menossa siihen tilanteeseen, että jopa työväenyhdistykset, maamiesseurat ja nuorisoseurat joutuvat maksamaan kiinteistöveron ja ensi vuonna jopa sitten hallituksen esityksen mukaisesti runsaasti aikaisemmasta ajasta korotetun kiinteistöveron eli vähintään 0,5 prosenttia tulee työväenyhdistyksillekin nyt kiinteistövero. En usko, että vasemmistojohtoisen hallituksen tahto oli, vaikka hallitus ehkä sitä muutosta silloin vastustikin — toisaalta työväenyhdistysten kohteluahan oli jo aikaisemmin muutettu — että nyt ajetaankin nämä perinteiset kunniakkaat yhdistykset, työväenyhdistykset, maamiesseurat ja nuorisoseurat, entistä korkeamman kiinteistöveron pariin, kun tarkoitus oli ne ja monet muut yhdistykset vapauttaa tästä omaisuusverosta. Näin on nyt tapahtumassa. Ymmärrän jotenkuten sen, että maamiesseurat ja nuorisoseurat eivät olisi hallituksen erityisessä suojeluksessa, mutta että työväenyhdistyksetkin nyt pannaan kovan kiinteistöveron kohteiksi tämän vallankaappauksen seurauksena, se on suoranaan katastrofi.

Arvoisa puhemies! Mielestäni eduskunnan silloinen tahto oli yksiselitteinen. Sellaiset yleishyödylliset yhteisöt, jotka eivät toimi verovaroin ja joilla ei ole verotusoikeutta, piti vapauttaa tai mahdollistaa se, että kunta vapauttaa ne kiinteistöverosta, määrää niiden osalta 0,0 prosentin kiinteistöveron. Tällainen mahdollisuus oli tarkoitus antaa, ja oli tarkoitus, että noiden kolmen aiemmin tähän luokkaan määritellyn yhdistystyyppin lisäksi muutkin tällaiset yleishyödylliset yhteisöt pääsevät siihen samaan asemaan, mitä ilman muuta perustuslaillinen tasa-arvovaatimus edellyttää.

Näin ei nyt siis ole tapahtumassa. Mielestäni se, että verohallinto pohtii, kuuluvatko, ja esittää jopa, että kuntayhtymät ja verotusoikeuden omaavat seurakunnat olisivat tässä samassa yleishyödyllisten ryhmässä, on vieras ja käsittämätön ajatus. Toki silloin eräissä kunnissa, joissa on esimerkiksi suuria kuntayhtymien laitoksia, merkitys alkaa olla suuri, mutta niitä ei ollut tarkoitus vapauttaa, vain yleishyödylliset yhteisöt.

Tämä asia on korjattava viipymättä. Ei saa tulla se tilanne eteen, että eduskunnan tahdon sataprosenttisesti kaataen hallinto vie ensi vuona asian päinvastaiseen tilanteeseen. Valiokunta on kirjoittanut tästä ponnin. Se on hyvä, mutta se ei ehkä riitä. Hallituksen täytyy lähteä toimenpiteisiin, ennen kuin tuo ponsi on edes täällä loppuun käsitelty.

Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys 100 ja siihen liittyvä valiokunnan mietintö on sen mukainen kuin oli odotettavissa, vaikka kova kritiikki varsinkin kiinteistöveron alarajojen nostoa kohtaan oli lähetekeskustelussa. Kuitenkin hallitusrintama piti linjansa ja hallituksen kritiikin saanut esitys on nyt samassa muodossa käsitellyssä.

Eriyisesti kiinteistöveron alarajan korottaminen vakituisen asuinrakennuksen osalta 0,10 prosentista 0,22 prosenttiin merkitsee, että se lisää asumiskustannuksia. Se on selvä seuraus lähes kaikkialla. Viestihän on, että kunnat nostaisivat kiinteistöveroa. Vaikka kiinteistövero olisi ollutkin jo 0,22 prosenttia asuinrakennusten osalta, viesti on, että nostakaa lisää. Eduskunnan viesti on: lisää asumiskustannuksia! Tämä koskettaa, niin kuin keskustelussa on ilmennyt, kaikkia, koska kaikki asuvat. Välillisesti tai välittömästi jokainen suomalainen maksaa asumiskustannuksensa, ja näin ollen asumiskustannusten nousu tulee niin köyhimmälle kuin rikkaimmallekin.

Yhdyn niihin, jotka näkevät, että kunnallisvero maksetaan vain tietyn rajan yli menevästä tulosta, mutta kiinteistövero maksetaan, vaikka tuloja ei olisi lainkaan. Tämä merkitsee sitä, että sosiaalisesti tämä muoto on ongelmallinen ja epäoikeudenmukainen. Tietysti asia on niin kuin ed. Väistö aikaisemmin sanoi, että kiinteistövero otettiin korvaamaan kolme aiempaa veroa ja maksua. Silloin ei sitä ollut ajatus tällaisena veromuotoisena käsitelläkään vaan nämä maksut korvaavana uutena maksuna, jonka määräytyminen on hieman erilainen. Nyt koko tämä ajattelu karkaa käsistä ja tämä tulee omaisuusveroksi, joka on myös köyhimmille ihmisille suunnattu omaisuusvero.

Tältä osin en näe viisaana enkä hyväksyttävänä, että vakituisessa asumiskäytössä olevien asuinrakennusten osalta kiinteistöveron alarajaa nostetaan. Mielestäni se tulisi pitää ennallaan. Siihen, että alaraja on olemassa, on nämä lähtökohtaiset syyt, vaikka jo silloin, kun hallituksessa kiinteistöverolakia laadittiin vuosikymmenen alussa, olin sillä kannalla, että alarajaa ei määrät-

täisi ollenkaan, määrättäisiin vain eräänlainen turvaraja eli yläraja mutta kunnille annettaisiin niiden itsehallintoon perustuva oikeus määrätä alarajakin niin alas kuin itse sen harkitsevat. Näin ei kuitenkaan nyt ole tapahtunut. Mielestäni alaraja olisi syytä pitää nykyisellään, niin kuin vastalauseessa esitetään.

Arvoisa puhemies! Rakentamattoman rakennuspaikan osalta tuleva niin sanottu 1—3 prosentin raippaveron on mielestäni sinänsä perusteltu, ja on oikein, että kunnalle sellainen mahdollisuus annetaan. Voi sanoa, että tässä on 1 prosentin alaraja, mutta sitä ei käytännössä tosiasiaa ole, koska laki sanoo, että kunnanvaltuusto voi määrätä sen 1—3 prosenttiin. Varmasti lähes kaikki kunnat toimivatkin niin, etteivät määrää tällaista ollenkaan. Hyväksyn tämän mahdollisuuden, että kunnat voivat näin menetellä, rakennus- ja asuntotilanteen osalta, että saadaan rakennuspaikkoja käyttöön.

Mutta herää kysymys — en tiedä, onko täällä, täällä on viisaita ihmisiä, mutta onko sellaisia, jotka osaavat vastata minulle ainakaan nopeasti — onko tämä muoto sellainen, että kunnanvaltuuston on määrättävä tämä koko kunnan alueella kaikille rakentamattomille rakennuspaikoille, vai voiko jokin laaja kunta — otan nyt esimerkiksi Jyväskylän maalaiskunnasta Palokan alueen, joka on välittömästi kaupunkiin kiinni kasvanut alue, jolla näitä ongelmia on — määrätä sillä alueella kaavan mukaisille rakentamattomille rakennuspaikoille maksun mutta jättää Tikkakosken taajamassa määräämättä, koska siellä ei vastaavia ongelmia mahdollisesti ole. Toisaalta sitten tulee eteen myös, tuleeko se määrätä myös pienessä omakotitalossa elävälle eläkeläispariskunnalle samalla tavalla, jos heillä on rakennusoikeutta käyttämättä tai rakentamaton tontti kiinteistönsä ohessa, kuin joillekuille sijoitusmielessä voittoja odottavalle henkilölle.

Nämä ongelmat tulevat varmaan eteen tässä kysymyksessä. Mielestäni tätä olisi pitänyt valiokunnassa jo hieman pohtia. Lähetekeskustelussa tähän puutuinkin, mutta mietinnöstä asiasta ei löydy yhtään mitään.

Ed. E. L a h t e l a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ed. Kankaanniemi totesi, jotta tämä koskee myös köyhiä. En ed. Kankaanniemeä tässä mitenkään osoita sormella ja syylistä, mutta yleensä, kun porvarien suusta tulee kyse ja huoli köyhistä, niin aina silloin niskavillaini nousevat pystyyn. Kun katselee maailmaa täl-

tä näkökorkeudelta, on kaikkein paras miettiä omaa kotikuntaani. Minä väitän yhä edelleen, jotta porvarit ovat sinne rakentaneet isoja taloja, joiden kiinteistömassa-arvo on iso ja verotusarvo iso, ja he maksavat enemmän tästä. Sitten köyhät runtiit asuvat vuokra-asunnoissa ja neliöitä on suhteellisen vähän, jolloin jos kiinteistövero oikein kohdennetaan, heille rasite vuokran noususakin tulee olemaan hyvin pieni. Mutta se iso rikas, joka asuu valkoisessa kivitalossa, jossa on uima-altaat ja jonninjoutavaa tilaa, maksaa joka tapauksessa tässä enemmän. Siinä mielessä tässä minusta kuitenkin on vähän eroa, nostetaanko kiinteistöveroa, jos on jotakin nostettavaa, vai nostetaanko veroprosenttia.

Sitten on kiinteistöveron alarajakysymys, jota on pohdittu. Ed. Kankaanniemi totesi, jotta sitä ei välttämättä pitäisi ollenkaan olla. Tässä tulee se ristiriita, jota edellä puhujakorokkeelta kuvasin. Jos rikas ja köyhä kunta olisivat vierekkäin, rikas kunta voisi kokonaan sanoa, että nollamaksuluokka kaikille, jolloin se käyttäisi kilpailuetunaan sitä ja imisi köyhältä kunnalta lisää rikkaita asujia. Sehän olisi ihan väärä suunta. Sen takia minusta kiinteistöveron alaraja on kuitenkin jollakin tavalla perusteltu.

Ed. Jansson (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En tiedä, olenko tarpeeksi viisas, mutta ed. Kankaanniemen kysymys oli todella mielenkiintoinen. Tiedän, että professori Mikael Hidén oli kuultavana valiokunnassa. Minä en tiedä, onko hän lausunut tästä.

Asianomainen 12 a § on äärimmäisen monimutkainen. Se on todettava. Mutta minun vastaukseni tulee hallitusmuodon 5 §:n valossa, yhdenvertaisuuspykälän valossa, kun vielä otetaan huomioon, mitä tapahtui Turun saaristossa, kun Nauvon kunnanvaltuusto määräsi, että veroäyri vaihtelee riippuen siitä, missä asuu, ja KHO sanoi, että ei käy, koska hallitusmuodon 5 §:n mukaan veroäyri on sama koko kunnan alueella, kun laki ei tunne poikkeusta.

Vastaisin tuohon kysymykseen, kun se on asiallinen totta kai, että Jyväskylän kaupunginvaltuusto tuskin 12 §:n perusteella voi määrätä, että määrättyillä asuntoalueilla äyri on niin tai äyri on noin. Kyllä minä luen hallitusmuotoa ja kuntalakia niin, että kun valtuusto päättää, päätös on voimassa koko kunnan alueella. Mutta totta kai varama on laitettava tähän, koska juuri 12 a § on kirjoitettu siihen malliin, että tuomioistuimilla tämän jälkeen tulee olemaan paljon työtä.

Ed. Karjula: Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys laiksi kiinteistöverolain muuttamisesta pitää lähtökohtaisesti sisällään muutamia aika periaatteellisia kysymyksiä. Edellä ed. Kankaanniemi jo tarkasteli eduskunnan tahtoa ja sitä, millä tavalla lakiesityksen sisältö vastaa nimenomaan sitä.

Ottaisin vielä ehkä merkittävemmän periaatteellisen kysymyksen: On sellainen vaikutelma, että kokonaisuutena verotuksen osalta hallituksella on aika lailla suuria vaikeuksia löytää sellaista loogista linjaa, joka olisi yhdenmukainen sekä valtion että kunnan verotusoikeuden ja verotuskäytäntöjen osalta. Minä tätä loogista linjaa haluan perustella parilla esimerkillä.

Ensinnäkin saamme todeta sen, että verokysymyksissä kerta toisensa jälkeen hallitus tulee esityksillä, jotka ovat todella eduskunnan tahdon vastaisia. Itsessään tämä lakiesitys kuvaa erinomaisesti sitä tietyiltä osiltaan.

Toinen hyvin merkittävä asia on palvelujen arvonlisäverokokeilu, jossa oli hyvin selvä yhteinen eduskunnan näkemys siitä, että Suomen tulisi osallistua palvelujen arvonlisäverokokeiluun, mutta kuitenkin sitä ei hallitus nähnyt mahdolliseksi.

Siinä, millä tavalla kaikkineen kiinteistöverokysymys liittyy verotukseen ja valtion ja kunnan suhteeseen, voidaan ottaa vielä kokonaisuutena tarkasteluun se, millä tavalla meillä kunnallisvero yleensäkin määräytyy. Aivan samalla tavalla kiinteistöveron osalta voidaan kysyä, toimiiko hallitus loogisesti. Jos luodaan kiinteistöverolle selvä alaraja, eikö kaiken kaikkiaan pitäisi myös kunnallisveroa tasapainottaa ja tasoittaa? Meillä on hyvin merkittävät kunnallisveron erot tällä hetkellä Suomen kuntien osalta, jopa vielä niin, että niissä kasvukeskuksissa, missä vauraus on suurempaa, on selvästi alhaisempi kunnallisveroprosentti kuin niissä kunnissa, joissa joudutaan todella taloudellisten vaikeuksien kanssa olemaan tekemisissä.

Tähän epäloogisuuteen voidaan vielä kytkeä se näkökulma, mitä merkitsee se, että me olemme monessa yhteydessä saaneet todeta, että alueellisten kehityserojen tasaamiseen heikommasa asemassa oleville kunnille on lähes mahdollonta tuoda todellisia verotuksellisia etuja, verovapauksia. Nyt kuitenkin kun muuttoliike vahvistuu, hallitus on valmis tekemään päätöksen, jossa annetaan ihan puhdas verovapaus niistä myyntivoittotuloista, jotka tulevat rakennusmaaksi tarkoitettujen maa-alueiden myynnistä.

Tässä muutamia esimerkkejä, jotka pitävät sisällään hyvin epäloogista ajattelua. Sen vuoksi toteankin, että minusta kokonaistilanne osoittaa sen, että hallitus ei kykene merkittäviin verotuksellisiin uudistuksiin ja koko ajan eri muodoissa paikkailaan tilkkutäkkiä tavalla, joka synnyttää hallituspuolueiden kansanedustajienkin piirissä hyvin ristiriitaisia, epämääräisiä, kysyviä ajatuksia. Minusta tämä on koko hallituksen toiminnan kannalta ehkä yksi merkittävimmistä epäonnistumisista.

Kun sanon näinkin vahvasti, samalla totean, että on asioita, joita tämänkin hallituskauden aikana on toki pystytty rakentavalla tavallakin viemään eteenpäin, mutta verotukseen liittyvät ratkaisut vaikuttavat hämmästyttävän lyhytnäköisiltä. Sen vuoksi käsittelyssä oleva kiinteistöverolain muutosesitys on yksi erinomainen esimerkki hyvin lyhytnäköisestä lainvalmistelusta.

Arvoisa puhemies! Haluan lisäksi ihan pariin yksityiskohtaan lain sisällössä vielä puuttua.

Aikaisemmin on jo tullut esille, mitä merkitsee kuntien mahdollisuus vapauttaa yhteisöt kiinteistöverosta. Minusta tämä on sellainen periaate, joka meidän pitää pystyä säilyttämään myös jatkossa.

Toinen hyvin merkittävä periaatteellinen kysymys on alarajan korottaminen. Minusta meidän pitäisi harkita ja olisi pitänyt lakimuutosta valmisteltaessa syvällisemmin harkita sitä, onko koko alarajan olemassaolo tarpeellinen. Kuten jo puheenvuoroni alussa sanoin, jos se käytetään, minusta sama logiikka pitäisi viedä koko kunnallisverotuksen periaatteisiin.

Vielä pienempänä yksityiskohtana otan esiin rakentamattoman maan verotukseen liittyvän asian, jota on myös sivuttu, mutta joka on mielestäni aika iso periaatteellinen kysymys. Edellä ed. Jansson sitä lähestyi omalla tulkinnallaan, mutta hallituksen esityksessä puhutaan nimenomaan, että korkeampaa veroprosenttia sovellettaisiin asemakaavan mukaiseen maahan. Onko kysymys nyt siitä, että rakentamattoman maan lisäverotus koskettaa vain asemakaava-alueita, vai kohdistuuko tämä raippavero myös rakennuskaava-alueisiin? Minusta tämä on erittäin iso periaatteellinen kysymys silloin, jos ajatellaan nimenomaan maaseutukuntia, maaseutualueita. Jos tämän tasoinen kysymys on valmistellussa laissa avoin, niin, arvoisa puhemies, lopuksi totean, että on vielä kaiken lisäksi kysymys erittäin huonosti valmistellusta lakiesityksestä.

Ed. K a n t a l a i n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ymmärrän hyvin kyllä opposition kannanottoja asian osalta, totta kai, kun on hyvin vähän vaihtoehtoja nähtävissä. Hallituksen esityksellä on haluttu varmistaa kuntien taloudellisia toimintamahdollisuuksia tämän kuntapaketin eli sen 1,1 miljardin puitteissa. Totta kai on makuasioita siinä, mihin toimet kohdennetaan ja millä tavalla, ja pelkoon, viedäänkö tässä kunnallista itsehallintoa, en jaksa uskoa. Voimme edelleen jatkossakin tehdä siellä päätöksiä ja myös äyrirohjalta miettiä näitä kysymyksiä.

Onko hallituksen politiikka epäloogista, kun puhuttiin myyntivoittojen verovapaudesta ja muusta? Valitettavasti tilanne on se, että emme voi kääntää pyörää pyörimään taaksepäin. Jos väki keskittyy jonnekin, tarvitaan maata. Se on asia, joka on hoidettava. Tässä asiassa on lähdetty siitä, että rakennusmaata pyritään varmistamaan ja tontteja; ne ovat tärkeitä kysymyksiä. Samassa yhteydessä, koska tiedetään, että kunnissa ei ole välttämättä aivan helppoa sen paremmin päättää äyrinhinnasta kuin kiinteistöverotakaan, yhteistyössä Kuntaliiton kanssa on rakennettu tällainen malli. Tässä mielessä toivoisin, että nähtäisiin kokonaisuus, joka kuitenkin on sellainen, että siinä pyritään varmistamaan, että myös Suomen kunnilla on entistä paremmat toimintaedellytykset. Sitä tässä on haettu, ja uskon, että esitys on siihen omalta osaltaan johtamassa.

Ed. P u l l i a i n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On varsin sympaattista, että opposition kansanedustaja kantaa huolta hallituspuolueitten kansanedustajien mielenterveydestä ja viihtyvyydestä. Se on hyvin kaunista.

Jos itse perimmäiseen asiaan, mihin ed. Karjula puheenvuorossaan kiinnitti huomiota, mennään, ytimeen, niin tässähän on äärimmäisen kiusallinen yksityiskohta, ed. Karjula, se, että vielä toistaiseksi hallitusmuodon mukaan, kohta perustuslain mukaan, kansalaiset saavat vapaasti valita asuinpaikkansa ja kiusallisella tavalla käyttäytyvät juuri, niin kuin te äsken kuvasitte, änkeytyvät, pahalaiset, muutamaan kasvukeskukseen, ja sitten vielä oppositio tekee välikysymyksen siitä, että he ovat tällaisen tempun tehneet. Sitten meidän pitää tilkkutäkkimäisesti siihen reagoida, kuten ed. Karjula kauniisti kuvasi. Siitä tulee sitten tilkkutäkki ja paikkojen tekeminen. On se vaan kiusallista, mutta hyvä hallitus osaa tehdä tällaisiakin tempuja, ed. Karjula.

Sitten kun te olette hallitusvastuussa, te teette vielä hurjempia temppeja.

Ed. K a n g a s (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On arvosteltu sitä, että kunta kaavoittaa ainoastaan omaa maataan. Minusta on ainoa oikea tie, että kunta ei kaavoita yksityisen maata. Kotikaupungissani Jyväskylässä näin tehdään, ja siellä ei ole asumisen ja tonttimaan suhteen ongelmia. Epäilen, että Helsingin seudun ongelmat johtuvat tästä, että yksityistä maata on kaavoitettu ja niitä nyt pantataan siinä toivossa, että saadaan parempi hinta. Niitä ei luovuteta rakentamiseen, ja kunta ei taas halua ottaa niitä rakentamiseen. Kyllä tämä on ainoa kestävä kehitys siinä, että kaavoitus pysyy järkevissä rajoissa.

Ed. K a n k a a n n i e m i : Arvoisa puhemies! Kiitan ed. Janssonia, joka vastasi esittämäni kysymykseen. Valitettavasti hyvä vastaus jätti enemmän uusia kysymyksiä. (Ed. Kantalainen: Kuullun ymmärtäminen on tärkeätä!) Se jätti mielestäni kokonaan auki varsin tärkeän asian, jonka valiokunta on unohtanut kokonaan. — Ed. Kantalainen ei ollut puheenvuoroani kuuntelemassa eikä tiedä, mistä puhuu.

Olisi syytä selvittää se, miten laajan kunnan alueella eri kaava-alueita kohdellaan. Kohdellaanko ongelma-alueita ja ongelmattomia alueita ja niiden kiinteistönomistajia samalla tavalla, yhtä kovalla raippaverolla vai ei, ja onko se sitten oikein, että näin menetellään, vai se, että ei menetellä? Tämä jäi selvittämättä. Se olisi tietysti syytä selvittää, että eduskunta tämänkin asian tietäisi päättäessään tästä.

Ed. Karjula nosti esille asemakaavat. Ymmärtääkseni, kun hyväksyimme uuden maankäyttö- ja rakennuslain, siinä puhutaan enää pelkästään asemakaavoista, ja vanhat kaavat, jotka ovat rakennuskaavan nimillä, käytännöllisesti muuttuvat asemakaavoiksi, jolloin se ongelma ehkä poistuu tässä saman tien. Silloin tämä laki koskettaa kaikkia kuntia, joissa asemakaavoja tai vanhoja rakennuskaavoja on, ja kaikkia voidaan näin tällä verolla rangaista. Tämän tietysti voisi ottaa vaikka Kiteen kaupunki tulojenhankkimiskeinoksi ilmeisesti tämän jälkeen, jos vain poliittisilla päättäjillä valtuustossa kantti kestää.

Ed. R o s e n d a h l (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ed. Kankaanniemi kysyi 12 a §:n tulkintaa. Tämä on ollut esillä kyllä

verojaostossa, ja myös asiantuntijat ovat tähän vastanneet, että jos kunta ottaa tämän niin sanotun raippaveron käyttöön, se on otettava koko kunnan alueen osalta. Kaikki nämä seitsemän kohtaa, jotka ovat 2 momentissa, pitää saada täyttymään samanaikaisesti, joten se on aika kova vaatimus. Henkilökohtaisesti uskon, että tätä ei tulla soveltamaan kovinkaan laajalti.

Ed. N o u s i a i n e n : Arvoisa puhemies! Ed. Kantalainen totesi, että hallitus kantaa huolta kuntatalouden koko tilasta ja tämä kiinteistöveron alarajojen nosto on osa kuntatalouden pakettia. Nyt täytyy muistaa, että hallitusohjelman ja itse asiassa budjettikehyksen hyväksymisen välillä tapahtui muutoksia, jotka hallitus otti huomioon budjettikehystä laatiessaan. Nyt, kun hallitus budjettiesityksessään otti indeksikorotuksen täysimääräisesti ja korotti harkinnanvaraisia rahoitusavustuksia 70 miljoonalla markalla, samallaahan hallitus päätti yhteisöveron jako-osuuksien muutoksesta, eli tuo 40 prosenttia, joka oli aikaisemmin, on päätetty alentaa kuntien osalta 37,25:een. Kaiken kaikkiaan hallitus ei kantanut huolta kuntatalouden tilasta, sillä näitten ratkaisujen jälkeen kuntatalous jäi 450 miljoonaa alijäämäiseksi, joten siinä mielessä tämä peruste kiinteistöveron alarajan nostamisesta kuntatalouden tervehdyttämiseksi ei ole täysin katteellinen.

Ed. K a r j u l a : Arvoisa puhemies! Haluan vielä pariin asiaan puuttua. Kun ed. Kantalainen puheenvuoroni vastauspuheenvuorossa totesi, että hallitus kantaa huolta myös kuntatalouksien selviytymisestä tällä lakiesityksellä, niin se periaate on hyvä, että kannetaan huolta myös kuntatalouksista. Mutta minusta ed. Pulliainen ansiokkaasti vahvisti sen, mihin puheenvuorossani puutuin, että tilkkutäkkiä ollaan rakentamassa ja tekemässä. Kun tämä näkökulma nousee myös hallituspuolueiden sisältä, niin minä oppositiosta käsin rohkeaisen hallitusta tekemään kokonaisvaltaisempia esityksiä, joilla me todella kuntien ja valtion verotuksen suhteen saamme sellaisen tasapainoon, että myös kuntatalouksissa voidaan tehdä vähän pitkäjänteisempää työtä niistä lähtökohdista, jotka ovat realistisia ja mahdollisia.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

5) Hallituksen esitys laeiksi tuloverolain muuttamisesta, tuloverolain väliaikaisesta muuttamisesta ja tuloverolain 77 §:n muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys HE 101/1999 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 15/1999 vp

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 15.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

6) Hallituksen esitys laiksi Ahvenanmaan maakuntaa koskevista poikkeuksista arvonlisävero- ja valmisteverolainsäädäntöön annetun lain muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys HE 102/1999 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 16/1999 vp

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 16.

Keskustelu:

Ed. J a n s s o n : Värderade talman! Det är för fjärde gången vi återkommer till denna skattegränslag beträffande Åland som en följd av anslutningen till EU med de arrangemang som då infördes. Erfarenheterna av arrangemangen är blandade, det vet vi. Det är ju sant att från 1 juli detta år infördes det ett förbud för skattefri försäljning inom EU. Det förbudet gäller inte, till åbörnas och andras glädje, trafiken till och från Åland. Det är ett arrangemang som har visat sig fungera bra. Vi stiftade ju lagar om arrangemangen här i våras, beredskapen på Åland att möta den trafiken var god och det har på det hela taget gått bra.

Konkurrensen är oerhört hård och aktörerna på marknaden vidtar olika slags, t.o.m. litet spektakulära åtgärder, men sådan är marknadsekonomi.

Emellertid medförde arrangemangen också

svårigheter i trafiken och här har vi skattegränsproblematiken framför oss. Regeringen har lämnat en proposition för att förenkla förfarandena och det är gott och väl. Statsutskottet har återigen handlat snabbt och det är berömvärt. Statsutskottet pekar på kvarvarande problem och de är betydande.

Arvoisa puhemies! Arvelen, että nyt on parempi siirtyä puhujakorokkeelle. Minulla on vielä vähän lisättävää.

Arvoisa puhemies! Valiokunta esittää lausuman nyt tämän esityksen yhteydessä, kun käytettyjen tavaroiden kaupasta yritetään poistaa kaksinkertainen verotus, joka on tähän asti ollut voimassa, siis käytettyjen tavaroiden kauppaa Manner-Suomen ja Ahvenanmaan välillä on ollut voimassa kaksinkertainen verotus. Kun minä onnettomana yritin ostaa kollegalta Rosendahlilta ruohonleikkurin, ei se käynyt, ei siitä tullut mitään. On ollut liian monimutkaista tuoda käytettyjä tavaroita Turusta Maarianhaminaan. Se on ollut todella mahdotonta. Tämä koskee autoja etupäässä, kuten esityksessä kerrotaan, mutta myös veneitä, traktoreita, käytettyjä muitakin esineitä. Tästä nyt yritetään päästä eroon.

Toinen monimutkainen seikka on ollut taide-, keräily- ja antiikkiesineiden tuonti ja vienti, vienti Ahvenanmaalle tai sieltä pois. Ihan hirveän korkea verotus, ja esitys tässäkin suhteessa yrittää parempaan suuntaan. Kaksinkertainen verotus käytettyjen tavaroiden suhteen poistetaan, sinänsä erittäin hyvä asia. Tämän toisen kategorian esineitä, siis taide-esineitä, keräilyesineitä ja antiikkiesineitä, verotetaan tämän esityksen perusteella, kun laki on astunut voimaan, 8 prosentilla. Se on mahdollisesti kohtuullinen ratkaisu, kun nyt tällä verorajalla on tällainen vaikutus kuitenkin.

Valiokunta myös lausuu näin, kun on puoltanut esitystä ensin: "Valiokunta toteaa, että nyt säädettävä lainmuutos on melko monimutkainen ja vaikeasti sovellettava." Näin se varmasti on. Teksti jatkuu: "Valiokunta katsoo, että vero- ja tullihallintojen on kaikin käytettävissään olevin keinoin turvattava uudistuksen mahdollisimman joustava soveltaminen." Neljä kertaa eduskunta on lausunut tästä asiasta, siis joustavan soveltamisen tarpeesta. Tämä on mielestäni ankarin ilmaisu tähän asti.

Juristina sanoisin myös, että ollaan pikku hiljaa siirtymässä tässä lainsäädännössä siihen, mikä nyt menee hyvän lainsäädännön ulkopuo-

lelle, eli yritetään lailla säätää sellaisia asioita, jotka eivät kerta kaikkiaan sovellu säädettäviksi lainsäädännöllä. Näin monimutkaiseksi järjestelmä on käynyt.

Sen takia olen myös kiitollinen tästä valiokunnan lausumasta. Se osui ihan oikeaan. Laki kyllä on suhteellisen kunnossa, vaikka se on äärimmäisen monimutkainen. Nyt on käytännön kysymys kentällä, miten tämä hoituu. Rahallisesti, siis kansantaloudellisesti asia on pieni, mutta totta kai minulle käytetyn traktorin ostajaehdokkaana ja kollega Rosendahlille myyjäehdokkaana se merkitsee aika paljon. Näin se vain on. Parempaan ollaan menossa. Vielä on löydettävissä ja pitää löytää muitakin ratkaisuja.

Tässä suhteessa valiokunnan kannanotto on äärimmäisen tervetullut, koska tämänkin prosessin lopputuloksena pitää olla näkymätön veroraja, siis sellainen veroraja ja sellaiset järjestelyt, jotka EU:n komissio hyväksyy, ja komissio hyväksyy tässä suhteessa hyvin joustavat järjestelyt. Lainsäädäntö nyt pitää saada sellaiseen kuntoon, että verorajasta tulee näkymätön raja.

Ed. Saarinén: Arvoisa herra puhemies! Yhtyen pitkälti ed. Janssonin äsken käyttämään puheenvuoroon omalta osaltanikin korostaisin valiokunnan kannanotton aivan loppuhuipennusta, joka koskee siis joustavaa soveltamista. Fiskaaliset vaikutukset näillä järjestelyillä ovat olemattoman pienet, niitä ei voi tässä yhteydessä korostaa, mutta eräs seikka, miksi valiokunnan evästyksellä on varmaan merkitystä, on se, että tämä on viesti hallinnolle. Siellä ovat virkamiehet, jotka ovat virkavastuulla, valantehneitä. Heille pitäisi antaa mahdollisimman hyvät ohjeet myös soveltamisen perusteista. Tässä mielessä varmaan valiokunnan kannanotto auttaa heitä siinä vaikeassa tehtävässä, mitä tämän lain käytännön soveltaminen heiltä edellyttää.

Ed. Kantalainen: Arvoisa puhemies! Olisin myös kiinnittänyt huomiota siihen, mikä tuli asiantuntijakuulemisessa esiin, tekniseen vaikeaselkoisuuteen tämän asian osalta. Kyllä me ainakin toivoisimme, että käytäntö kaksinkertaisen verotuksen poistamisessa ja niitten ongelmien poistamisessa tämän esityksen puitteissa olisi sellainen, että saataisiin joustavuutta ja toimivuutta, koska Ahvenanmaan erityisaseman, joka on EU:n puitteissa hyväksytty, toimivuus on tavattoman tärkeä. Siinä mielessä se, että näkyvät esteet saataisiin näkymättömiksi, tässä on selkeästi tavoitteena.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

7) Hallituksen esitys laiksi kestävän metsätalouden rahoituksesta annetun lain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys HE 122/1999 vp
Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö MmVM 5/1999 vp

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 5.

Keskustelu:

Ed. Kalli: Arvoisa puhemies! Kyseisestä asiasta on eilen illalla tai oikeastaan viime yönä käyty ansiokas lähetekeskustelu, joka osaltaan on varmistanut sen, että nyt jo on käytössä mietintö ja asia on ensimmäisessä käsittelyssä. Käsittelyn pohjana oleva muutos johtuu siitä, että asia on ollut komission tarkistettavana ja on tullut ilmoitus, että komissio ei voi hyväksyä tämän kaltaista lakia, vaan asiassa pitäisi toimia niin, että se säädettäisiin määräaikaisena. Kun halutaan kunnostaa nuoria metsiä ja kun on olemassa rahaa, valiokunta on lähtenyt siitä, niin kuin käsittelyn pohjana olevasta mietinnöstä ilmi käy, että metsätalouden rahoituslaissa muutettaisiin voimaantulosäätöä niin, että laki voitaisiin hyväksyä määräaikaisena ja olisi voimassa kolme vuotta.

Haketustuki mahdollistaisi sen, että meidän nuoria metsiämme voitaisiin hoitaa, voitaisiin edistää kotimaisen polttoaineen käyttöä. Samalla korjuutekniikka voisi kehittyä, ja tällä tavalla voitaisiin edistää tämän metsäklusterin alkupäätä ja sen osaa. Varsin tärkeätä olisi, että laki voisi tulla voimaan heti joulukuun alussa, jotta sitä rahaa, joka on käytettävissä, voitaisiin alkaa käyttää. Samalla se patoutuma, joka odottaa haketusta, voitaisiin toimittaa polttopaikoille. Tämä voitaisiin näin mahdollistaa.

Lisäksi tähän käsittelyn pohjana olevaan mietintöön liittyy valiokunnan lausumaehdotus, jossa valiokunta edellyttää tämän alarajan poistoa, josta myöhemmin ministeriö antaa tarkempia ohjeita metsäkeskukselle. Tämä mahdollistaa sen, että myös pienemmät määrät voidaan toi-

mittaa tähän tarkoitukseen. Valiokunta ei näe tarkoituksenmukaisena asettaa alarajaa, vaan haluaa edellyttää, että alaraja poistetaan, ja näin varmistua siitä, että myös pienet erät voidaan toimittaa kyseiseen tarkoitukseen.

Toivon, että tätä asiaa tästä eteenkinpäin voidaan käsitellä hyvin joustavasti ja nopeasti niin, että voimaantulo tämän vuoden joulukuun alusta olisi mahdollinen.

Ed. R a n t a k a n g a s : Arvoisa herra puhemies! Tämä käsittelyssä oleva lakiehdotus valiokunnan muutoksella ja lausumalla täydennettynä on kannatettava.

Energiapuun haketustuki on tärkeä väline edistää kotimaisen puuenergian hyödyntämistä. Se on konkreettinen ja käytännönläheinen toimenpide. Sillä on siis kotimaisen energian hyödyntämistä edistävä vaikutus, mutta myös hyvin laajasti metsänhoidollista merkitystä, niin kuin täällä valiokunnan puheenjohtaja totesi.

Silloin, kun metsä tulee hyvin hoidettua ja hoitotoimenpiteet ovat oikea-aikaisia, niin sehän johtaa siihen, että teollisuuden käytössä on pitkällä aikavälillä parempilaatuista puuainesta erityisesti mekaanisen metsäteollisuuden käyttöön, ja se on taas kansallinen etu mitä suurimmassa määrin.

Se, että nyt tämä laki voi olla vain kolmivuotinen, on tietysti heikkous, mutta tässä vaiheessa kuitenkin ainut realistinen mahdollisuus saada tämä tuki voimaan. Euroopan unionihan näyttää panostavan uusiutuvien energialähteiden hyödyntämiseen, ja siinä kyllä Suomen kannattaa olla eturivissä mukana, niin kuin tietysti monelta osin nyt jo onkin. On nähtävä, että kaikin käytettävissä olevin keinoin edistetään kotimaisten uusiutuvien energialähteiden käyttämistä niin puuenergian kuin turve-energiankin osalta. Tämä on työllisyysvaikutuksiltaan laaja kysymys ja myös paikallistalouksille merkittävä asia.

Ed. L ä m s ä : Arvoisa puhemies! Minusta tämä tuki hakkeelle vie osaltaan eteenpäin kotimaisen energian käyttöä, jonka merkitys on hyvin suuri ja vuosi vuodelta tullut yhä korostetummin esille.

Tämä tuki on myös hyvin odotettu metsänomistajien ja haketta toimittavien yrittäjien suunnalta. Tuli jo keväällä esille, että tällainen tuki on tulossa, ja on tullut jatkuvasti kyselyjä, koska tuen maksatus voi alkaa.

Haluaisin tässä puuttua ihan pariin kohtaan, ensinnäkin siihen, että kun komissio olisi voinut

tämän hyväksyä viisivuotisena vain siinä muodossa, että tuki on aleneva, niin nyt kun tämä hyväksytään kolmivuotisena lakina, tuki voi olla pysyvää. Minusta tärkeää on kuitenkin se, että laille voidaan saada sitten jatkuvuutta. Kolme vuotta on hyvin lyhyt aika. Olen varma, että tämä tuo jossakin määrin yrittäjiä mukaan ja tuelle tulee käyttöä, mutta varmasti hyvin nopeasti kysytään, mikä on sitten tämän lain jatkuvuus. Minusta tämä on meidän varmistettava.

Minusta on myös hyvin tärkeää, että valiokunnan lausuma tuli tähän muotoon kuin se on kirjattu, eli nyt ei ole mitään epäselvyyttä siitä, että myös pientoimittajat kuuluvat hakkeen tuen piiriin.

Ed. K a n g a s : Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys kestävän metsätalouden rahoituksesta annetun lain muuttamisesta antaa mahdollisuuden järkevään metsätalouteen. Vihdoinkin saadaan vauhtia nuorten metsien hoitotyölle ja samalla saadaan raaka-ainetta energian, sähkön ja lämmön tuottamiseen. Tämä tuo myös työtä sellaisille alueille, joille sitä on vaikea muutoin saada. Metsureita on Suomessa melkoinen määrä työttöminä, joten tekijöitäkin löytyy.

Kulunut sanonta ”Suomi elää metsästä” pitää edelleenkin paikkansa. Pitää huolehtia siitä, että metsäteollisuus saa puuta ja nimenomaan Suomesta.

Kun nuoret metsät hoidetaan, niin saadaan samalla mekaaniseen metsäteollisuuteen eli vaneritehtaisiin ja sahoille tukkipuuta. On käynyt ilmi, että mekaanista metsäteollisuutta on varaa kehittää eteenpäin ja saada sinne jopa kymmeniä tuhansia uusia työpaikkoja.

Meidän on varmistettava se, että määräaikais-ta lakia voidaan kolmen vuoden päästä jatkaa.

Ed. P u l l i a i n e n : Arvoisa puhemies! Eilisen lähetekeskustelussa kävin tämän lakimuutoksen taustalla olevan historian perusteellisesti läpi. En toista sitä, kun se on nyt varsin tuoreesti kirjattuna yksityiskohtia myöten ja ed. Vihriälä vielä sitten päälle todisti, että niin se on.

Mutta, arvoisa puhemies, kuitenkin jatkaisin tästä asiasta eteenpäin siltä osin, kun täällä jo muutama arvoisa edustaja on ehtinyt kiinnittää huomiota siihen ja huolta kantamaan siitä, että tämä on nyt kolmivuotinen laki. Toisin sanoen minkälaiselta tulevaisuus nyt tässä suhteessa näyttää?

Ensinnäkin on syytä todeta, että EU itse ja sen komissio eivät tässä asiassa kyllä ole olleet loogi-

sia lainkaan. Jos ed. Karjula on tänä päivänä ehtinyt muutoin kiinnittää huomiota tämän hallituksen epäloogisuuteen eräissä asioissa, niin minä kyllä totean lohdutukseksi sen, että on niitä muitakin epäloogisia kuin tämä istuva hallitus. Sellainen on muun muassa Euroopan unionin komissio. Täsmälleen samalla aikaa Euroopan unionin komissio sai aikaan vihreän kirjan siitä, että uusiutuvien energianlähteiden käyttöä pitää erittäin voimakkaasti lisätä sen takia, että tällä hetkellä olemme Euroopassa ja Euroopan unionin alueella tuontien energian ja vielä fossiilisen tuontien energian varassa paljolti, niin että tässä suhteessa on suoranaainen kiire olemassa. Kun vielä meiltäkin pyydettiin siitä paksusta luntasta lausuntoja, me sitten lausuiimme, että nythän on kerrankin unioni aivan oikealla tiellä. Mutta eikö mitä, kun me tuomme esiin asiaa koskevan esityksen pysyväisluontoisena ratkaisuna, niin ilmoitetaan, että tähän ei missään nimessä käy, että ei voida ajatellakaan, että hyvänen aika sentään, että pysyväisesti ruvettaisiin uusiutuvia energian lähteitä käyttämään. Sehän on aivan sikamainen hanke kerta kaikkiaan.

No, tämä asia on kuitenkin sillä tavalla, että tässä on nyt kolmesta vuodesta kysymys ja sitä kolme vuottahan sitten voidaan aina vuosi kerrallaan jatkaa jne. Minä uskon myös siihen, ja minusta pitää meillä olla poliittisena tavoitteena se, että Suomikin Euroopan unionin jäsenvaltiona tekee kaikkensa sen puolesta, että sen kannan mukaista toimintapolitiikkaa, kuin uusiutuvien energian lähteiden ja biomassan käyttämisestä energian lähteenä vihreässä kirjassa todetaan, ruvetaan nyt viemään voimakkaasti läpi. Silloin yhtäkkiä paljastuu, ettei siellä paljon tammöisiä merkittäviä uusia mahdollisuuksia, avauksia, ole kuin juuri maapohjan käyttäminen kemiallisesti aurinkoenergian sitomiseen. Siitähän tässä on kysymys, että aurinkoenergia on siis uusiutuva niin kauan kuin valoa tuolta auringosta tänne maan pinnalle tulee. Tässä katsannossa minusta tässä on ja pitää olla taustalla jatkossa poliittinen avaus siihen suuntaan, että me vaikutamme Euroopan unionin puitteissa siihen, että tästä on käytännössä tuleva pysyväisluontoinen laki, vaikkei se nyt teknisesti tämän notifiointiseikkailun jälkeen olekaan.

Ed. N o u s i a i n e n : Herra puhemies! Valiokunnan puheenjohtaja ed. Kalli minusta selvitti varsin seikkaperäisesti, miksi tämä kestävän metsätalouden rahoituslain muutos nyt on jälleen eduskunnassa suuressa salissa käsiteltävänä.

Nyt meidän tehtävämme on vain varmistaa se, että ehdotus hyväksytään ja saatetaan pikaisesti voimaan, jotta päästään myös käyttämään sitä 10 miljoonan markan määrärahaa, joka haketus-tukeen on varattu.

Haluan tässä yhteydessä myöskin muistuttaa siitä, että meillä on kansallinen metsäohjelma, jossa puun käyttöä on ajateltu lisättäväksi 5—10 miljoonaa kuutiometriä vuodessa, ja toisaalta siitä, että jos me emme huolehdi siitä, että nuoret metsät hoidetaan ja ne muuttuvat kasvaviksi, tuottaviksi metsiksi, niin meillä ei tulevaisuudessa ole teollisuudelle raaka-ainetta. Siksi on erittäin tärkeätä, että me luomme houkuttimia, kannustimia kotimaisen energian käytön lisäämiseksi niin täällä metsäpäässä kuin myös hakkeen käyttöpäässä lämpölaitoksissa. On tietysti pidettävä selvästi tavoitteena, että tämä haketustuki muuttuu pysyväksi järjestelmäksi, mutta myös sitä, että kykenemme yhdistämään kokonaisen kotimaisen energian käytön lisäämistä palvelevan tuen yhdeksi kokonaisuudeksi, jossa käsitellään sekä lämpölaitospäätä että myös tätä alkupäätä eli metsänhoitopäätä. Siten luomme vahvasti edellytyksiä tämän uusiutuvan kotimaisen energian käytön lisäämiseksi. Minä kannatan sitä, että viedään pikaisesti tätä lakiehdotusta eteenpäin.

Ed. E. L a h t e l a : Arvoisa herra puhemies! Merkittävä tulevaisuuden kuva on se, että tämä pitäisi saada pysyväksi laiksi. Oikeastaan edellisessä puheenvuorossa jo aika hyvin käytiin läpi sitä problematiikkaa, joka liittyy Euroopan unionin näkökantoihin. Kyllä minulla semmoinen käsitys on, että Euroopan unioni joutuu, kun se tekee selvitystyötä eri maissa siitä, millä tavalla uusiutuvia luonnonvaroja voidaan hyödyntää, tekemään samat johtopäätökset kuin Suomessa, koska puu on kuitenkin suurin uusiutuva energiamahdollisuus ja -vara. Kunhan ne nyt kolme vuotta siellä unionissa pähkäilevät ja luovat linjoja, niin uskon myös siihen, että siellä päädytään siihen, että tämä tulee olemaan pysyvä olotila, koska ainakin tämänhetkisen käsityksen mukaan logistiikkaa ei pystytä kehittämään vielä niin tehokkaaksi, että se saataisiin niin kannattavaksi ja kilpailukykyiseksi ihan luonnostaan, että siihen ei tarvitsisi tukea maksaa.

Tietysti sehän olisi paras tilanne pitkän päälle, jos tässäkin päästäisiin kokonaan pois tuesta, mutta se vaatisi muiden energiamuotojen suhteen toisen tyyppisiä ratkaisuja. Verotushan on yksi toimenpide, jolla esimerkiksi kivihiltä, öljyä

ja mahdollisesti muita fossiilisia energiamuotoja enemmän verotettaisiin, jolloin puu luonnostaan tulisi kilpailukykyiseksi. Se on yksi vaihtoehto, mutta tämä toimenpide on hyvin kannatettava. Erityisesti on hyvä asia se, että tässä ei aseteta mitään rajoja. Niin kuin on todettu aikaisemmin, valiokunta otti yksimielisen kannan siihen, että pienempikin hakkeen toimittaja tulee saamaan tämän vaatimattoman tuen.

Ed. Karjalainen: Arvoisa puhemies! Tämä lakiesitys on erittäin merkittävä ja odotettu. Se, että energiapuun haketustuki tulee nyt vihdoin viimein käyttöön, mahdollistaa nimenomaan uusiutuvien kotimaisten energialähteiden tehokkaamman hyödyntämisen ja on samalla metsänhoidollisesti, ennen kaikkea nuorten metsien kunnostuksen näkökulmasta, hyvin tarpeellinen uudistus. Mielestäni tässä tulisi korostaa nyt erityisesti sitä, että tämä luo mahdollisuuden uusien toimintatapojen kehittämiseksi, että hakkeen käyttö tulee yhä kilpailukykyisemmäksi. Senkin vuoksi valiokunnan lausumaehdotuksessa esiin nostettu pientenkin hakemäärien käyttö ja mukaan saaminen tuen piiriin on hyvin merkityksellinen asia, koska monta kertaa tällaisessa uusien toimintatapojen hakevassa toiminnassakin ovat kysymyksessä pienet koeluontoiset erät.

Tämän lisäksi minusta on tärkeää se, että todella varmistutaan siitä, että tämä kolmivuotinen laki saa kuitenkin pysyvämmän käytännön niin, että lain voimaantulo saadaan todella mahdollisimman nopeasti, koska esimerkiksi meillä Pohjois-Pohjanmaalla on joukko alan yrittäjiä, jotka ovat kovin odottaneet, milloin asia muuttuu sanoista teoiksi.

Ed. Väistö: Arvoisa puhemies! Maa- ja metsätalousvaliokunta on toiminut ripeästi ja saanut tämän tärkeän asian jo eduskunnan ensimmäiseen käsittelyyn. On tärkeää, että kykenemme eri tavoin nopeasti ja päättäväisesti lisäämään puuenergian käyttöä. Tämä lakiehdotus on hyvä askel oikeaan suuntaan.

Valiokunnan lausumaehdotus, että alarajaa ei toimituksille asetettaisi, vaan että myös pienet toimitukset tulevat tämän piiriin, on erittäin kannatettava. Nyt pitää vain valvoa, niin kuin ymmärrän maa- ja metsätalousvaliokunnan muutoinkin tehneen eri lausumaehdotustensa osalta, että eduskunnan tahto tässä toteutuu.

Lämpöyrittäjyyden edistäminen ja ylipäättänsä puuenergian korjuutekniikan ja käytön edistäminen vaatii pitkäjänteistä työtä, mutta on var-

masti Suomen ja koko EU-alueenkin kannalta yksi niitä keskeisiä energiapolitiikan lohkoja, johon pitää panostaa. Tiedämme, että tuotekehittelyä ja erilaista tutkimustyötä on käynnissä. Sitä pitää myös päättäväisesti olla edistämässä. Metsätalouden ja metsien hoidon kannalta energiapuun korjuu on erittäin tärkeää, nuorten kunnostus, hyvälaatuisen jalostuspuun tuottaminen, ja myös aluetalouksien vahvistaminen on tässä suhteessa tärkeää.

Ed. Karjalainen: Arvoisa puhemies! Lakiesitys mietintöineen on tässä asiiantuntevien edustajien joukossa keuhuttu suuren yksimielisyyden vallitessa. Sosialidemokraattisen valiokuntaryhmän edustajana voi todeta sekä lakiesityksen että mietinnön sisällöltään vastaavan ryhmämme pitkän ajan tavoitteita ja niitä tavoitteita, joiden suuntaan ryhmä ja koko maatalousvaliokunta on ollut aloitteellinen. Voisi sanoa, että esitys on ensimmäinen askel oikeaan suuntaan.

En halua toistaa kehuja, mutta lausun erityisen tyytyväisyyteni siihen käsittelyvauhtiin, jota asiassa on harjoitettu. Eilen lähetekeskustelussa, tänään ensimmäinen ja huomenna toinen käsittely. Toisin sanoen ensi viikon alussa on laki valmis käymään kolmannen käsittelyn läpi ja joulukuun alusta voimaan. Perään voisi vain huokaista tyytyväisenä, että kunpa kaikki hyvät asiat näin nopeasti etenisivät.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

8) Hallituksen esitys laiksi eräistä arvopaperi- ja valuuttakaupan sekä selvitysjärjestelmän ehdoista ja laiksi arvo-osuustileistä annetun lain 5 a §:n muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely

Hallituksen esitys HE 99/1999 vp

Talousvaliokunnan mietintö TaVM 10/1999 vp

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on talousvaliokunnan mietintö n:o 10.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

Toinen varapuhemies: Eduskunnan seuraava varsinainen täysistunto on huomenna torstaina kello 18, kyselytunti huomenna kello 16.30.

Täysistunto lopetetaan kello 18.51.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Jouni Vainio
